

Täysistunto

Torstai 28.11.2024 klo 16.01—17.55

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 17.55.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (16.01—17.55).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ja totean, että saamani tiedon mukaan pääministeri on liikenteellisten syiden vuoksi myöhässä, mutta on tulossa paikalle.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys yrittäjien ahdingosta (Timo Harakka sd)

Suullinen kysymys SKT 213/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harakka, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

Keskustelu

16.02 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aloitin yrittäjänä 38 vuotta sitten. Olen eduskunnan yrittäjäryhmän varapuheenjohtaja ja kuulen, että yrittäjien ahdinko on suuri. He pelkäävät joulumyynnin puolesta, ja syy on se, että hallitus on sössinyt työllisyyden. Lupasitte 100 000 uutta työpaikkaa, mutta hävititte 50 000. Työttömyyden uhka on laske-
nut kuluttajien luottamuksen pohjalukemiin, ja se vie taas yrittäjiltä asiakkaat.

Nyt yrittäjien kyselyssä useampi yrittäjä pitää hallituksen politiikkaa huonona kuin hyvänä, eikä ihme: Konkurssit ovat ennätyslukemissa. Orpon—Purran Suomessa joutuu konkurssiin kahdeksan yritystä joka päivä. Arvonlisäveron kiristykset ovat monille yrittäjille viimeinen isku, ja kuukauden päästä kiristätte lisää. SDP ei nostaisi kulttuurin, matkailun, taksien ja liikuntapalveluiden veroa. Niissä toimii paljon pienyrittäjiä.

Ministeri Purra, onkohan tässä tilanteessa viisasta kiristää arvonlisäveroa vielä lisää? Voidaanko pelastaa asiakkaiden ostovoima? Voidaanko pelastaa yrittäjien joulu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.04 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aloitin tämän päivän vieraillemalla Perheyrittäjien liiton syyskokouksessa, jossa pidin ajankohtaiskatsauksen, ja ainakin tässä ympyrässä hallituksen toimia ja yrittäjämysteistä politiikkaa tunnutaan kovasti arvostettavan. Keskustelimme yhteisistä ongelmista, joiden tässä maassa tiedämme olevan vallitsevia, esimerkiksi talouskasvun puutteeseen liittyen, mutta se, mitä yrittäjäkentällä yleisesti hallituksen toimista ajatellaan, on jokseenkin vastakkaista sille, mitä te kuvaatte.

No, mitä tulee sitten näihin gallupeihin, niin tämä kertoo juuri siitä, että tämä hallitus on joutunut erityisesti kehysriihen päätösten osalta tekemään vielä lisää hankalia päätöksiä. Alkukaudesta te kritisoitte meitä siitä, että ne kohdistuvat liiallisesti vain yhteen suuntaan. No, nyt niitä on jouduttu kohdistamaan paljon laajemmalle, ja tämä luonnollisesti ei välttämättä saa aikaan hurraa-huutoja eri ympyröissä, mutta me teemme johdonmukaista politiikkaa, joka on välttämätöntä.

Mitä tulee arvonlisäveron korotukseen, niin muistelin, [Puhemies koputtaa] että teidän vaihtoehtobudjetissanne tätä kaikkein suurinta korotusta ei oltu peruutettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

16.05 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP ei siis lähtisi lisäkiristykseen tässä tiukassa tilanteessa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Mutta todellakin Suomen Yrittäjät oli tehnyt kyselyn, jossa yrittäjien luottamus hallitukseen romahti ennen kaikkea yksinyrittäjillä, naisilla ja palvelualoilla. Eikä mikään ihme: suomalaisista yrittäjistä 95 prosenttia — se on yli 200 000 ahkeraa suomalaista — on yksin- tai pienyrittäjiä, ja liian moni heistä on jo luovuttanut ja joutunut työttömien työnhakijoiden jonoon — luovuttanut jo ennen kuin on joutunut konkurssiin, joita nyt tulee enemmän kuin vuosikymmeniin. Edellinen hallitus teki ennätyksen työllisyydessä. Tämä hallitus tekee ennätyksen konkurseissa. Danske Bankin ekonomisti ennusti jo mustaa joulua, kun tavalliset perheet eivät työttömyyden pelossa uskalla sijoittaa tulevaisuuteen.

Nyt ei ole aika alvin lisäkiristykseen. Sen sijaan SDP alentaisi tuloverotusta niin pienituloisilta yrittäjiltä kuin asiakkailtakin. Nyt tarvitaan luottamusta. Jaatteko, arvoisa ministeri Purra, tämän huolen? [Puhemies koputtaa] Miksi itse arvelette, että yrittäjien luottamus hallitukseen on romahtanut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee näihin kyselyihin, niin vastasin edellisessä vastauksessani tähän.

Se, että te viittaatte teidän omaan vaihtoehtobudjettiinne, mitä veroja te olisitte laske-
massa ja mihin lisää panostamassa, valitettavasti on tyhjä kortti, sillä teidän kokonaisuut-
tenne on ilmassa, [Ben Zyskiewicz: Se on vitsi!] nimittäin kun te ette nimenomaan peruuta
meidän tekemiä työllisyystoimia, ette kritisoi minne sosiaaliturvavaleikkauksia tai monia
muitakaan toimia, mikä aiheuttaa sen, että teidän vaihtoehtobudjettinne väitteet myöskään
hyviin asioihin eivät voi pitää paikkaansa.

Mitä tulee sitten talouden suhdanteeseen ja ylipäättänsä tähän vaikeaan tilanteeseen, jota
on ajanut niin energiakriisi, voimakas inflaatio kuin korkojen nousu, niin kyllä, sillä on sel-
vää vaikutusta suomalaiseenkin yrittäjäkenttään. Siitä huolimatta me näemme, että valoa
on näkyvissä ja me olemme menossa kohti parempaa. Samaan aikaan, kun kotitalouksien
ostovoima paranee erityisesti palkansaajilla, hinnat eivät enää nouse samassa tahdissa kuin
aiemmin ja korot ovat laskussa, tämä lisää luottamusta kotitalouksissa ja halua kuluttaa,
[Puhemies koputtaa] ja se tietenkin näkyy sitten siellä yrityksissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.08 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että talou-
dessa voi nähdä joitain positiivisia merkkejä — ennen kaikkea ne päätökset, joita Euroo-
pan keskuspankki tekee, eli laskee korkoja. Ja nyt kaiken järjen mukaan tämän pitäisi ni-
menomaan auttaa Suomen taloutta, mutta tiedätkö mitä, ministeri Purra, tiedätkö, mis-
sä on se kaikista suurin aukko? Tämän hallituksen puheiden ja tulostaulun välillä. Te olette
hoitaneet Suomen työllisyyttä Euroopan surkeiden, koko EU:n surkeiden tämän hallituksen
aikana, ja jos tätä ei saada käännettyä, niin mitkään leikkaukset eivät tule riittämään tästä
leikkauskierteestä ulos pääsemiseksi, johon te Suomen olette vieneet. Vielä kerran, minis-
teri Purra, kysyn: eikö suomalaisten ostovoimaa pitäisi vahvistaa tässä ja nyt ja luoda va-
loa ja näkymää pienyrittäjille edes tähän jouluun, tilanteessa, jossa luottamus on Euroopan
pohjilla? Ministeri Purra, saammeko vastauksen tähän kysymykseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

16.09 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EKP:n rahapolitiikka on edelleen Suomen tilanteeseen nähden liian kireää, mutta siitä voimme olla tyytyväisiä, että korot ovat selvässä laskussa. Paitsi, että tällä on vaikutuksensa yrityksiin — se lisää investointisuunnitelmia, oikeita investointeja —, se myös lisää esimerkiksi asuntolainaa maksavissa perheissä selkeästi ostovoimaa.

Mitä tulee tähän työllisyystilanteeseen, niin meidän työllisyysasteemme on edelleen suhteellisen korkealla verrattuna siihen, miten syvä ja vaikea tämä taantuma on ollut. Meillä on ollut poikkeuksellisia haasteita myös muihin asioihin liittyen, kuten siihen, että Venäjän tilanne on, mikä se on, ja tämä on koskettanut erityisesti Suomea. Geopoliittiseen tilanteeseen liittyy myös jatkoriskejä. Me emme ole lainkaan varmoilla vesillä. Mutta näin yleisesti sillä, että hallitus esimerkiksi säästää julkisesta hallinnosta, on kyllä vaikutuksensa työllisyyteen, mutta yleisesti ottaen se, mitä me tavoittelemme tässä hallituksessa, on yksityisen sektorin kasvu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän tässä nyt kuitenkin on ongelmana, että hallitus omilla toimillaan jarruttaa kasvua ja lisää työttömyyttä. Tämä esimerkki arvonlisäveron korotuksista esimerkiksi matkailuun, kulttuuriin, liikuntapalveluihin ja tapahtuma-alalle on tuhoisa. Esimerkiksi tapahtuma-ala itse kuvaa tätä arvonlisämoukaria äärimmäisen haitalliseksi ja kasvun kannalta tuhoisaksi. SDP ei moukaroisi näitä aloja lisäveronkiristyksillä. Samoin me keventäisimme tuloverotusta pieni- ja keskituloisilla, jotta ostovoima paranisi ja pienten yritysten asema kotimarkkinoilla parantuisi. Me parantaisimme kotitalousvähennystä hoivatyön osalta ja kotiavun osalta, mikä auttaisi paljon naisvaltaisia yrityksiä. Nostaisimme myös arvonlisävelvollisuuden alarajaa. Näillä toimilla auttaisimme pieniä yrityksiä. Ministeri Purra, vaikka olette ehkä ollut varsin tympeä opposition ehdotuksia kohtaan, voisitteko edes yhteen näistä SDP:n parannusesityksistä nyt tarttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä syvemmälle olen paneutunut tähän teidän vaihtoehtoonne, olen todella tajunnut sen, että se seisoo savijaloilla, ja olen ymmärtänyt, mitä te olette puolitoista vuotta tehneet, kun te olette vastustaneet näitä hallituksen toimia ja samaan aikaan te hyväksytte ne omassa paperissanne. Minun täytyy todeta teille, edustaja Viitanen, että taidan olla entistä tympeämpi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti. — Nyt syytetään aivan oikein, kun demarit kysyvät tästä pienen yrittäjän asemasta, mutta toivoisin, että se linjakkuus säilyisi heilläkin, koska heidän esittivät vasta listaamattomien yhtiöiden verotuksen armotonta kiristämistä, [Eduskunnasta: Ohhoh!] joka olisi ollut pa-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

hinta myrkkyä, mitä pienyrittäjä koskaan voisi saada. [Välihuutoja] Ei syyllisiä kannata nyt etsiä joka puolelta, vaan joskus kannattaa katsoa peiliin — koskee minua itseänikin.

Kun katsotaan tätä yrityskenttää tänä päivänä Suomessa, niin todellisena Suomen kansantalouden alamäen syynä on tämä järjetön energiapolitiikka, joka on johtanut siihen, että sähkö maksaa tänä päivänä, kauniina syyspäivänä, lämpimänä päivänä, yli 20 senttiä. Energian hinta nousee aivan valtavasti myös kaukolämmössä, ja niin edelleen. Se vaikuttaa joka ainoaan palveluun ja tuotteeseen, mitä Suomessa tuotetaan. [Sanna Antikainen: Te ajatte turpeen alas!]

Arvoisa valtiovarainministeri, kysyn teiltä, ja koskee myös ministeri Mykkästä: Aiotteko lähteä purkamaan näitä vääriä päästökauppalukuja, jotka nostavat tätä kustannusta? Nyt kun tulee polttoaineen hinnannousu vielä päälle, niin ollaan todella vaikeuksissa. Ne luvut ovat väärin, arvoisat ministerit. [Puhemies koputtaa] Teidän pitää oikaista ne nyt ja heti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.13 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi osittain elämme aika eri todellisuudessa, jos katsotaan oikeasti sähkön hintaa, mikä on. Meillä on ollut itse asiassa Euroopan halvin hinta Ruotsin kanssa nyt viime vuonna, ja myös tänä vuonna ollaan menossa samaan tilanteeseen. Se, mikä meillä on yhteisenä haasteena — joka on viimeisten kymmenen vuoden aikana syntynyt — on se, että sähkön hinnan vaihtelut ovat lisääntyneet, ja tähän hallitus on tuomassa ensi vuonna säätövoiman huutokaupan, jolla hankimme sitä pakkasilla, pimeässä, tuulettomassa tam-mikuun illassa käynnistyvää nopeaa tuotantoa. Sillä tavalla pystytään saamaan myöskin hintapiikit nykyistä tasaisemmiksi ja ennen kaikkea varmistamaan se, että suomalaisille riittää sähköä kaikissa olosuhteissa.

Sinänsä tämä on ollut saavutus verrattuna vaikka siihen, missä Keski-Eurooppa on, kun se tukeutui liian pitkään fossiilisiin, kaasuun, tuontien energiaan. Kun Suomessa on kehitetty niin tuulivoimaa kuin ydinenergiaa, niin meillä on itse asiassa Euroopassa tällä hetkellä sähkön hinta halpaa ja tänne myöskin kohdistuu sähköön perustuvia teollisia investointeja jatkuvasti, ja niitä kannattaa myös seurata. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.14 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tulostaulu ei valehtele. Työttömyys on kasvanut teidän hallituskaudellanne hälyttävää vauhtia. Suomessa on nyt yli 38 000 työtöntä enemmän verrattuna viime vuoteen. Työllisyyden laskusta 40 prosenttia selittyy hallituksen tietoisella rakennusalan alasajolla.

Tänään kuulumme, että rakennusalan romahdus on ajanut 630 yritystä konkurssiin vuoden aikana — siis kaksi rakennusfirmaa päivässä, yksi kumpaankin vuoroon. Kymmenentuhannet rakentajat kohtaavat työttömyyden, kun hallitus on toimillaan tuhonnut toimialan tulevaisuutta.

Valtiovarainministeri Purra, myönnätekö, että toiminnallanne ainakin osittain olette ajaneet rakennusalan yrittäjät ja työntekijät konkurssiin ja polvilleen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen pyytää puheenvuoroa. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

16.15 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä jälleen, jos katsoo tosiasioita, meillä on kaksi kertaa enemmän nimenomaan niillä valtion instrumenteilla alkavia kerrostaloasuntojen aloituksia tänä vuonna kuin mitä oli toissa vuonna, silloin kun Marinin hallitus oli vallassa. Se perustuu siihen, että me ollaan kyllä käytetty nyt suhdanneluontoisesti selvästi suurempaa korkotukilainavaltuutta vuokra-asuntojen rakentamiseen, koska nyt on todella tilanne, jossa rakentajille tarvitaan töitä ja on myöskin kapasiteettia toteuttaa näitä yhteiskunnan tukemia hankkeita. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Mikseivät he ole töissä?] — Kuten sanottu, näihin aloituksiin tietenkin on työ käynnissä, siis että niitä töitä tehdään.

Sillehän me emme sinänsä voi suuresti mitään, että markkinaehtoinen rakentaminen on jäissä, mikä pääosin kyllä liittyy siihen, että rakennusala tyypillisesti on hyvin suhdanneluontoinen. Siellä on rakennettu todella paljon varsinkin pieniä kerrostaloasuntoja edellisinä vuosina. Sitä jonkin verran kärjisti se, että Marinin hallitus käytti voimakkaita rakentamisen tukitoimia huippusuhdanteessa ja kärjisti sitä tilannetta, joka nyt näkyy niin, ettei kannata rakentaa mitään markkinaehtoisesti, koska on asuntoja myymättöminä. Mutta tämä kyllä korjaantuu. Tätä suhdanneluontoisuutta hallitus niillä vähillä keinoillaan on pyrkinyt tasoittamaan nimenomaan sillä, [Puhemies koputtaa] että nyt tehdään niitä valtion tukemia asuntoja kaksi kertaa enemmän kuin toissa vuonna. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.17 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain itse kasvaa 90-luvun laman keskellä rekkayrittäjän perheessä ja nähdä toisaalta sen vapauden ja innon, joka yrittäjällä voi olla, mutta myös sen, miten yksin tässä maassa jää, jos yritys itsestä riippumattomista syistä ajautuu vaikeuksiin.

Uskaltauduin kuitenkin itse aikuisena sote-alalle yrittäjäksi, ja nyt olen todella huolissani monista naisvaltaisista pienistä sote-alan yrityksistä. Eilen viimeksi puhuin henkilön kanssa, joka on pitkään toiminut lastensuojelupuolella. Hänellä on ollut kaksi hyvin perhekotimaista lastensuojeluyksikköä, jotka on molemmat suljettu tämän vuoden aikana, ja nyt kolmas perhekuntoutusyksikkö on lomautettuna, koska hyvinvointialueet sopeuttavat niin nopeasti ja karsivat ostopalveluita nopeasti alas. Se on varmasti tietyllä tavalla tavoitteellista, mutta nyt se näyttäytyy niin, että terveysjätit porskuttavat isosti ja nämä pienet yrittäjät, myös vaikka eläinavusteisissa terapioissa ja kuntoutustyössä, karsiutuvat pois.

Mitä hallitus pyrkii tekemään, jotta meille jäisi edelleen pk-sektori turvaamaan sotea ja niitä upeita palveluita, joita siellä monet alan ammattilaiset ja yrittäjät tällä hetkellä haluaisivat tehdä ja tuottaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla on isoja sopeuttamispaineita, ja siellä tehdään monenlaista palveluiden uudelleen järjestämistä. Myöskin otetaan julkiseen eli omaan tuotantoon sellaisia palveluja, jotka ovat aikaisemmin olleet yksityisten järjestämiä. Tähän me emme voi hallituksena puuttua, koska hyvinvointialueilla on itsehallinto ja yleiskatteellinen rahoitus ja heillä on tavoitteena kuitenkin tyydyttää perustuslain takaamat riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Mutta näihin yksityiskohtiin emme voi suoraan puuttua.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

16.19 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yrittäjyys kantaa Suomea, ja sen toimintaedellytyksistä on todella tärkeää puhua. On kuitenkin aivan hullunkurista, että oppositio toteaa, että nykyinen huono taloustilanne johtuisi hallitukselta. Ei mikään hallitus määritä korkotasoa, ei mikään hallitus vastaa geopoliittisista riskeistä. Korona ei ollut viime hallituksen syy. Tässä on vuosikymmeniä Suomi ollut todella surkeassa tilanteessa, ja tämä hallitus tekee niitä tärkeitä rakenteellisia uudistuksia, jotka hyödyttävät koko Suomea pitkällä aikavälillä, kaikenkokoisia yrityksiä.

Lähes yhtä hullunkurista on se, että sosiaalidemokraatit täällä näyttelevät yrittäjästä huolestunutta, kun te olette oman puolueenne sääntöjenkin mukaan sosialistinen puolue. Juuri tällä viikolla olette esittäneet valtavia veronkiristyksiä osinkoverotukseen ja perintöverotukseen, ja viime kaudella teitte YEL-uudistuksen.

Kysyn arvoisalta valtiovarainministeriltä: miten teidän arvionne mukaan ensi vuonna suhdanne ja ostovoima kehittyvät ja siten vaikuttavat pienyrittäjien toimintaympäristöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.20 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajalta varsin osuva puheenvuoro, jota haluan alkuosastaan täydentää vielä sillä, että on myös nurinkurista väittää, että esimerkiksi osa näistä hallituksen tekemistä ikävistä toimista vaikuttaisi suoraan tähän tilanteeseen, kun niistä osa on ollut muutaman kuukauden voimassa ja osa ei vielä edes ole mennyt maaliin.

Mitä tulee tähän kysymykseen, niin ostovoima erityisesti palkansaajatalouksissa kehittyy oikeaan suuntaan, mutta toki monttu on ollut hyvin syvä, ja sieltä nousu jonkin aikaa kestää. Sen takana ovat esimerkiksi juuri korkotason lasku, inflaation heikentyminen, palkkojen nousu kuluttajahintoja nopeammin ja myös hallituksen tekemiä toimia esimerkiksi veropolitiikkaan liittyen. Nämä vaikuttavat oikeaan suuntaan. Ensi vuodelle arvioidaan talouskasvua vähän arvioitsijasta riippuen puolestatoista prosentista kahteen prosenttiin. Sen on aika niukkaa, mutta se, mikä näyttää selvältä, on se, että suunta on oikea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.21 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on sekin erikoisuus eletty todeksi, että maassa on oikeistohallitus, joka totisesti ei ole yrittäjän ystävä. Nimittäin niin moni tavallinen suomalainen pienyrittäjä ja itsensäyöllistäjä, omalla yrittäjyydellään itsensä ja perheensä elättävä suomalainen, on vakavasti ahdingossa, ja se ei ole mikään ilveilyn asia. Tässä maassa konkurssit ovat korkeimmillaan sitten 90-luvun, ja tänäkin vuonna 2 700 yritystä on mennyt konkurssiin. Tässä maassa on luottamus alhaalla ja konkurssit korkealla. Se on se todellisuus.

SDP:n vaihtoehdossa lähdetään todellakin pienyrittäjän parhaasta. Meidän vaihtoehdosamme arvonlisäveron alarajaa nostettaisiin 30 000 euroon, me emme korottaisi vuodenvaihteessa näitä matalimpia arvonlisäverokantoja, ja me pitäisimme kotitalousvähennyksen ennallaan kotien hoidon ja hoivan osalta, mikä auttaisi nimenomaan monia naisyrittäjiä ja pienyrittäjiä. Sen lisäksi me alentaissimme ansiotuloverotusta puolella miljardilla pieni- ja keskituloisilta, ja valtaosa yrittäjistä ottaa yrittäjätulonsa palkkana, ei osinkoina. [Pu-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

hemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, eikö tässä olisi hyvä joululähestyminen pienyrittäjille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.22 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielelläni siltä osin otan kantaa tähän keskusteluun, kun tämän aloitti ihan tärkeästä asiasta yrittäjä Timo Harakka, että haluankin teille kertoa iloisen uutisen, että yrittäjien pitkäaikainen toive on tänään toteutunut, kun yt-lain alaraja on nostettu 20:stä 50:een ja hallinnollinen taakka tulee kevenemään 33 miljoonalla eurolla vuodessa.

Tässä on nyt SDP:lle sellainen paikka, että kun se lakiesitys tulee eduskuntaan, niin täällä te voitte osoittaa yrittäjämyötämielisyytenne ihan konkreettisesti tukemalla sitä lakiesitystä, joka tänne eduskuntaan tulee. Nimittäin meidän suurin työllistämispotentiaali on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja siellä nimenomaan monet yrittäjät ovat kokeneet tämän yt-lain erittäin hankalaksi silloin, kun kyse on niin pienestä yrityksestä, että yrittäjä itse on siellä hanskat kädessä töitä tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.24 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallitus lisää nyt työttömyyttä ihan suoraan ja omin toimin, kun te leikkaatte hyvinvointialueiden, kuntien, valtion toimintojen ja sote-järjestöjen rahoitusta. Julkinen sektori on kannatellut työllisyyttä ja taloutta, mutta nyt työttömyys kääntyy kasvuun sielläkin. Sosiaaliturvan leikkaukset ja alvin korotus pienentävät ostovoimaa. Työntekijöiden oikeuksien ja neuvotteluaseman heikennykset luovat epävarmuutta. Kulutuskysyntä vähenee, ja työttömyys laajenee entisestään.

Vasemmistoliitto vaihtoehtobudjetissaan peruisi ainoana ryhmänä nämä leikkaukset ja lisäisi ihmisten ostovoimaa. [Ben Zyskowicz: Kuulitteko, demarit?] Nyt suurimmat suomalaiset yritykset jakavat taantumasta huolimatta edelleen ennätyksellisiä osinkoja omistajilleen, mutta investointeja ei kuulu. Pienillä yrityksillä ei mene niin hyvin. Ennätysmäärä yrityksiä on lopettanut toimintansa. EK edustaa suurimpia suomalaisia yhtiöitä, ja ne hän tässä näköjään hyötyvät, niiden omistajat, [Puhemies koputtaa] työntekijöiden ja pienyrittäjien ja suomalaisen hyvinvoinnin kustannuksella. [Puhemies koputtaa] Ministeri Purra, teettekö tämän kaiken EK:n toimeksiannosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.25 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin vasemmistoliittoa voi kehua siitä, että sen vaihtoehtobudjetti oli kaikista johdonmukaisin. Te todella perutte siinä käytännössä kaikki hallituksen tekemät säästötoimet ja leikkaukset sosiaaliturvaan, [Vilhelm Junnila: Toisin kuin demarit!] eli toimitte täysin toisin kuin sosiaalidemokraatit, jotka ovat niitä aivan samoja toimia vastustaneet mutta jotka ovat oman vaihtoehdonsa rakentaneet ilmaan — eli esittävät täällä sekä veronalennuksia että uusia menoja ikään kuin olettaen, että pääsevät sillä samaan tulokseen. Tosiasiassa heidän nettolainanottonsa verrattuna meihin olisi huomattavasti suurempaa, eli valtio velkaantuisi miljardeja enemmän.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Mitä tulee vasemmistoliiton esitykseen esimerkiksi osinkohuojennuksen korjaamisesta, niin tässä hallituksessa me emme halua korottaa työn ja yrittämisen verotusta, näitä suoria veroja. Se, mikä minua täällä aina ihmetyttää, on se, että kun teillä viime hallituskaudella oli hyvin vasemmistovoittoinen hallitus, [Puhemies koputtaa] niin miten te ette tätä veropoliittista toimea saaneet silloin edistettyä [Puhemies koputtaa] vaan te esitätte sen tälle hallitukselle, joka ei varmastikaan siihen tartu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.26 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tilanne on se, että Suomen työllisyyskehitys on ollut Euroopan surkeinta. Te lupasitte 100 000 uutta työllistä, ja nyt työllisten määrä on teidän kaudellanne laskenut 50 000:lla. Konkurssien määrä on koko tämän vuosituhannen ennätyksessä, kuluttajien luottamus alenee, ja ennusteissa myös työttömyys edelleen pahenee. Kun tämä on kuitenkin se tosiasiallinen tilanne, ministeri Purra, jossa me olemme teidän hallituksenne aikana, niin en kyllä kehtaisi teinä arvostella yhtään ketään muuta niistä esityksistä, joilla pyrittäisiin tätä nykyistä tilannetta parantamaan. Kun ajattelen aivan vilpittömästi, että varmasti tekin haluatte, että työllisyys kääntyisi nousuun ja keskeisenä tekijänä siellä olisi nimenomaan kuluttajien luottamuksen vahvistaminen, niin eikö olisi nyt järkevää tehdä sellaista politiikkaa, millä myös hallituksen toimesta ostovoima parantuisi enemmän kuin mitä nyt ennustetaan, jotta me saisimme kotimaisen kysynnän liikkeelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.28 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös hallituksen monet toimet parantavat ostovoimaa, esimerkiksi meidän tekemät työn verotuksen alennukset nimenomaan kohdistuen sinne pieni- ja keskituloisiin. Toisaalta esimerkiksi liikenteessä me olemme alentaneet veroja ja erityisesti jakeluvelvoitetta, minkä taas teidän hallituksenne otti käyttöön erittäin tiukkana. Se, mikä on jännittävää, on se, että sosiaalidemokraatithan muun muassa tämän jakeluvelvoitteen löysennyksen peruuttavat omassa vaihtoehdossaan, mikä tarkoittaisi satojen satojen miljoonien heikennystä nimenomaan sinne ostovoimaan, sillä tämä on yksi ostovoimaa parantava hallituksen toimi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.28 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Tietenkin opposition ja erityisesti johtavan oppositiopuolueen sosiaalidemokraattien aivan keskeinen tehtävä on kritisoida hallitusta, mutta pyytäisin siinä olemaan myös jonkunäköistä johdonmukaisuutta.

Aloitetaan teidän verolinjastanne suhteessa hallitukseen: Te korottaisitte omassa vaihtoehdossanne enemmän veroja kuin mitä hallitus omassaan. Toisaalta lähestulkoon kaikki teidän veronkorotuksenne kohdistuisivat nimenomaan suomalaisille yrittäjille, ja samanaikaisesti täällä julistatte, kuinka te olisitte niitä, jotka huolehtivat suomalaisista yrittäjistä. Oletteko miettineet tällaisia?

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Toisekseen tässä eduskunnassa tämän hallituskauden aikana käsitellyistä esityksistä, joita yrittäjät ovat kannattaneet, pääsääntöisesti te olette vastustaneet jokaista. Valtiovarainministeri mainitsi myös jakeluvelvoitteen. Te palauttaisitte sen Marinin hallituksen tasolle, mikä vaikuttaisi suoraan suomalaisiin kuljetusyrittäjiin ja suomalaisiin ihmisiin, jotka eivät voi käyttää julkista liikennettä. Oletteko te ajatelleet, mihin nämä teidän päätöksenne ja vaihtoehtonne johtaisivat? Toisaalta pyytäisin kiinnittämään huomiota siihen, että jos te korottaisitte näitä yritysten veroja, se tarkoittaisi todennäköisesti sitä, että suomalaisilla olisi vähemmän työpaikkoja.

Arvoisa työministeri, voisitteko kertoa vielä lisää toimia, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus tekee suomalaisten työpaikkojen ja yritysten eteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.30 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielelläni kerron. Meidän haaste tällä hetkellä tässä työllisyystilanteessa, kaikkein vaikein asia tällä hetkellä, on se, että meillä on avoimia työpaikkoja liian vähän. Toki meillä, kuten TEMin analyysien mukaan, ainoastaan 40 prosenttia työpaikoista ilmoitetaan julkisesti, eli kyllä meillä piilotyöpaikkojen osalta on jonkun verran enemmän. Siitä huolimatta meillä on ehkä sellainen 50 000—60 000 työpaikkaa kaikkineen tällä hetkellä avoimena, ja suhteessa siihen työttömyyden tasoon, joka on lähellä 300 000:ta, se on liian vähän. Silloin siinä tilanteessa se, mitä meidän pitää tehdä, on nimenomaan alentaa sitä työllistämisen kynnystä. Ja kun kaikkein suurin potentiaali työllistää lisää on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, niin juuri sen takia me teemme niitä uudistuksia, viedään eteenpäin paikallista sopimista, muutetaan yt-lakia, helpotetaan irtisanomista — ei sen takia, että kukaan yrittäjä haluaisi irtisanoa ketään, jonka on palkannut, mutta joskus voi olla pakko. Me tarvitaan sitä joustavuutta sinne, jotta niitä työpaikkoja syntyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

16.31 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua seuraa ja valitettavasti ministerin vastauksia kuuntelee, niin tuntuu, että olette irtautunut todellisuudesta, ennen kaikkea suomalaisten perheiden ja yritysten todellisuudesta. Suomessa tehdään parhaillaan synkkää taloushistoriaa. Aivan kuten täällä on todettu, tänä vuonna — ja vielä on kuukausi jäljellä tätäkin vuotta — meillä on ennätysmäärä konkurssseja, yritykset ajautuvat tällä hetkellä konkurssiin. Tilanne on pahempi kuin korona-aikana, pahimpana pandemian aikana. Eniten konkurssseja kirjataan palvelualoille, rakentamisessa sekä kaupan alalle. Arvoisa ministeri ja arvoisa hallitus, kyse on suomalaisista perheistä, kyse on suomalaisista ja heidän pärjäämisestään. Kysynkin teiltä: mitä te vastaatte näille yrityksille, jotka ovat ajautuneet konkurssiin, ja niille yrityksille, jotka mahdollisesti ajautuvat konkurssiin? Näin joulun alla he varmasti haluavat jonkinlaista valoa tunnelin päähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät edustajat! Anteeksi, että olen hieman myöhässä. Tulin Pohjoismaiden ja Baltian pääministeri-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

kokouksesta, joka oli tärkeä palaveri. — Tähän itse kysymykseen: Kyllä ne hallituksen terveiset niin yrittäjille kuin suomalaisille perheille ovat, että me teemme niitä asioita, joilla yrityksillä olisi tulevaisuudenuskoa, että voisi kasvaa Suomessa, voisi investoida ja voisi palkata ihmisiä, ja sitä kautta meidän viestimme perheille ja suomalaisille kodeille on, että teemme töitä, että heillä olisi työtä ja toimeentuloa. Kaikki nämä meidän uudistukset, mitä me tehdään, tähtäävät nimenomaan siihen, että olisi kasvua, työpaikkoja, yritystoimintaa, työpaikkoja ja verotuloja. Niillä verotuloilla pidetään tärkeitä palveluita yllä, pidetään huolta heikommista ja rakennetaan kestävää suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Meillä on aivan selkeä suunnitelma, selkeä hallitusohjelma, ja me viemme sitä eteenpäin.

Ja hyvät edustajat, tilanne ei ole ollenkaan toivoton. Ensi vuodelle ennustetaan puoletatoista kahteen prosenttia talouskasvua. On paljon merkkejä, että tämä on lähdössä parempaan suuntaan. [Puhemies koputtaa] Nyt vähän myöskin toivoa sinne koteihin.

2.2. Suullinen kysymys talouskasvun luomisesta (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 214/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

Keskustelu

16.34 **Otto Andersson r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Keskustelu on nyt osin hämmäntävää. Hallitusta on haukuttu yleisen alvin korotuksesta, mutta keskusta tai SDP ei näitä omissa budjeteissaan peruuta.

SDP on haukkunut hallitusta työmarkkinuudistuksista ja sosiaaliturvaan kohdistuvista leikkauksista. Olette käytännössä perustaneet koko oppositiopolitiikanne tähän. Nyt on varmasti kotona lähetystä seuraavalle kansalaiselle aika hämmäntävää, että te ette myöskään näitä peruuta vaihtoehdossanne, toisin kuin vasemmistoliitto. Mutta minulla on teille ymmärrystä — minulla on teille ymmärrystä — koska valtiontalouden sopeuttaminen on todellisuudessa paljon vaikeampaa kuin kritisointi täällä salissa.

Pelkän synkistelyn sijaan, niin kuin pääministeri sanoi, meidän on luotava tulevaisuudenuskoa, ja eikö ole niin, pääministeri Orpo, että kehysriihessä hallitus tuo kasvupaketin ja siinä katsotaan ennakkoluulottomasti kaikkia kasvutoimia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä ja sitä edeltävästä viisaasta puheesta. — Todellakin on niin, että hallitus tuo kehysriihen ja valmistelee yhdessä Risto Murron työryhmän kanssa keinoja, joilla saadaan entistä enemmän talouskasvua Suomeen, kestäväälle pohjalle rakentuvaa talouskasvua ja tulevaisuudenuskoa, niiden kaikkien päälle, mitä me ollaan hallitusohjelmassa tehty.

Kuten jo äsken sanoin, hallituksella on selkeä suunnitelma ja selkeä politiikka. Se on luettavissa meidän päätöksistä, joiden vaikutusarviot on tehty, toisin kuin opposition vaihtoehtoissa, joissa ei ole mitään logiikkaa ja joissa itse puolitoista vuotta haukutut toimet on kuitenkin jätetty voimaan.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Hallitus tekee siis vastuullisesti vaikeita päätöksiä. Me säästämme, mutta samaan aikaan luodaan uskoa tulevaisuuteen, panoksia peruskouluun, tutkimukseen, innovaatioihin ja tuotekehitykseen, joilla luodaan pohjaa tulevaisuuden kasvulle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Harakka, olkaa hyvä.

16.36 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tv-katsojat, joista varmaan osa on pienyrittäjiä, varmaan tekevät johtopäätöksiä siitä, että valtiovarainministeri käyttää enemmän aikaa säättäkseen sosiaalidemokraatteja kuin jakaakseen sen huolen, minkä olemme tässä esittäneet niiden 200 000 pienyrittäjän puolesta, jotka nyt kokevat ahdinkoa arvonlisäveron uudesta kiristämisestä. Tämä kertoo jotain siitä, että ministeri Purra vetoaa veronalennuksiin, jotka hyödyttävät ministerin tuloluokassa olevia henkilöitä. Ministeri Satonen puhui yrityksistä, jotka ovat suurempia kuin 95 prosenttia niistä pienyrittäjistä ja yksinyrittäjistä, joka suomalainen yritys kenttä on. Te ette ymmärrä suomalaista yrittämistä, mikä näkyy tässä yrittäjien tekemässä kyselyssä, jossa teidän luottamuksenne on romahtanut jopa yrittäjien keskuudessa.

Nyt kysymykseni kuuluu: oletteko, ministeri Purra, edelleen sitä mieltä, jos haluatte puhutella näitä suomalaisia fysioterapeutteja, hierojia, partureita, [Puhemies koputtaa] käsi-työläisiä ja kelloseppiä, että he todellakin ovat veltostuneet ja ovat omaa syytään, [Puhemies koputtaa] kuten jo aikaisemmin totesitte, syypäitä kohtaloonsa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.37 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin taata teille, edustaja, että hallitus työskentelee aamusta iltaan sen eteen, että me kykenemme korjaamaan näitä merkittäviä julkisen talouden ongelmia ja saisimme meidän tulot ja menot vähän lähemmäksi toisiaan, jotta pystyisimme varmistamaan hyvinvointiyhteiskunnan etuudet ja palvelut myös tulevaisuudessa, jotta me kykenisimme huolehtimaan niistä valtion perustehtävistä, tärkeimmistä tehtävistä, joihin kuuluu sosiaali- ja terveydenhuoltoa, puolustusta, sisäistä turvallisuutta, koulutusta ja niin edelleen. Me työskentelemme sen eteen, että tässä maassa saadaan 17 vuoden jälkeen aitoa, reaalista talouskasvua, josta saadaan verotuloja, joilla voidaan rahoittaa yhteiskunnan toimivuutta. Koko hallitus työskentelee sen eteen. Se, että meillä on sekä geopolittisesti että taloudellisesti euroalueella ja globaalilla tasolla vaikea tilanne, ei ole tämän hallituksen syy. Me teemme sen, mikä meidän käsissämme on, ja sen me todella teemme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys liikenteen päästökaupasta (Antti Kurvinen kesk)

Suullinen kysymys SKT 215/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Keskustelu

16.39 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tosiasia on se, että Suomi liikkuu kumipyörillä, niin lapset harrastuksiin kuin vanhuksset palveluihin, ja taisi olla Kansallisella Kokoomuksella sellainen kiva vaalislogan joskus, että ”autot kuuluvat teille”.

Nyt kuuluu kuitenkin hallituksesta jotakin aivan kummaa. On ilmennyt nyt tässä, että hallitus haluaa ottaa EU:n liikenteen päästökaupan käyttöön ennen aikaisessa aikataulussa, vuodesta 2027 alkaen. 2030-luvulla olisi velvoite ottaa käyttöön tämä päästökauppa, mutta nyt persu-kokoomushallitus haluaa ottaa tämän autoilijoitten päästökaupan käyttöön ennen aikaisella aikataululla. Hallitus on arvioinut, että tämä päästökauppa tulee nostamaan yhdellä eurolla dieselin ja bensiinin hintaa. Muistelen vaaleista, että perussuomalaiset sanoivat, että saadaan euron bensiiniä tällä vaalikaudella. Nyt te nostatte eurolla bensiinin hintaa. Tämä tulee olemaan miljardien kustannus koko Suomen kansantaloudelle, ja kysynkin nyt valtiovarainministeri Purralta: miksi te teette tällaisen kustannuspommin suomalaisille autoilijoille ja koko elinkeinoelämälle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.40 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ajattelin, että ensimmäisen kysymyksen kohdalla oltaisiin päästy jo pohjalle, mutta päästiinkin tässä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Puhemies koputtaa] Te kysytte minulta liikenteen päästökaupan järjestelmästä, jonka Marinin—Saarikon hallitus viime kaudella on käynyt kuitaamassa Euroopan unionissa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kyllä, meille jää tässä täytäntöönpano. On kaksi vaihtoehtoa: joko se viedään vuonna 27 tai sitten muutamaa vuotta myöhemmin — mutta tulos on sama, kustannuksia kyllä syntyy. Joko maksetaan päästökaupan kautta tai sitten esimerkiksi eräänlaisella hiiliverolla, ja kustannukset ovat samat. Byrokratiaa ja kaikkea muuta, mitä komissio tässä edellyttää.

Sen sijaan tämä hallitus on valmis kohtuullistamaan ylipäättänsä autoilun kustannuksia, ja on sitä tehnytkin. Paitsi, että me olemme sopineet ammattidieselin tuomisesta samaan aikaan tämän päästökauppajärjestelmän kanssa, joka kohtuullistaa kustannuksia raskaalle liikenteelle ja logistiikalle, niin myös meidän hallitusohjelmassamme on lukuisia toimia, [Puhemies koputtaa] jotka laskevat käytännössä polttoaineen hintaa, [Puhemies koputtaa] ja tämä on, edustaja Kurvinen, siinä se oleellinen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.41 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan ammattiautoilijat ovat hiukan ihmetelleet, miksi te otatte tämän käyttöön ja 2027. Saimme ainakin jonkinlaisen vastauksen, mutta en tiedä... Ei sitä täysin ehkä ymmärrä. [Välihuutoja]

Näyttää siis siltä, että kun tosiasiaa jakeluveto nousee lähivuosina ja päästökauppa tulee voimaan, niin bensiinin hinta ja dieselin hinta saattaa nousta jopa eurolla. Se on siis totta. Ja te hallituksessa sanotte, että teidän tehtävänne on vastata tästä maasta. No, miten te vastaatte siihen, mitä tapahtuu vuoden 27 jälkeen? Me tiedämme, että teidän bensalupauk-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

sillanne on yritetty pitää nyt bensan hintaa alhaalla, ja olette luvanneet ammattidieselin, [Sanna Antikainen: Ja se on hyvä asia! — Laura Huhtasaari: Historiallista!] mutta onko tämä sellainen bensapetos, joka tulee vastaan vuonna 27 tai 28, kun tämä hallitus lopettaa? Käykö niin, että sitten bensan hinta tulee nousemaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.42 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! No, sellaisen te olette käyneet siellä Brysselissä todellakin kuittaamassa viime hallituskaudella. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Ja tiedättekö, hyvät kuulijat, kyse ei edes ole siitä, että tämä päästökauppa tulee voimaan, vaan edellinen hallitus, jossa keskusta ja sosiaalidemokraatit olivat suurimpia puolueita, kirjasi tämän virallisesti omaan päästövähennyslistaansa. Siis tämä päästökauppa, josta te nyt kritisoitte tätä hallitusta, oli teidän hallituksenne virallinen päästövähennystoimi. [Oikealta: Ohhoh!]

Sen sijaan tämä hallitus, joka on autoilumyönteinen ja suhtautuu näihin asioihin huomattavasti pragmaattisemmin, on tehnyt lukuisia toimia, jotka ovat alentaneet autoilun kustannuksia: jakeluvuoroituksen maltillistamista, polttoaineveron laskua, ajoneuvoveron laskua — ylipäänsä toimia, jotka helpottavat sitä, että pitkien matkojen päässä ihmiset pystyvät liikkumaan. Ja kyllähän tämä näkyy myös polttoaineen hinnassa. Sen oleellisin syy on tietenkin markkinahinta, ja siihen meillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa, mutta myös tämän päästökaupan vaikutuksia siihen konkreettiseen hintaan me tulemme seuraamaan [Puhemies koputtaa] ja mahdollisuuksien mukaan kompensoimaan tätä sangen ikävää toimea, jonka te siis olette käyneet kuittaamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

16.44 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa hallitus ja hallituspuolueet kokoomus, perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP! [Ben Zyskowitz: Aika! — Naurua] Teille ei riittänyt, että kuritatte autoilevia suomalaisia. Te halusitte politiikkanne maksajiksi myös maa- ja metsätalousyrittäjät, traktorit ja työkooneet kun eivät sähköllä liiku. ”Mutta kun EU vaatii” ei riitä tähän vastaukseksi. Tämän vahingollisen päätöksen päästökaupan laajentamisesta te olette tehneet aivan itse täällä Suomessa. Direktiivi olisi mahdollistanut maa- ja metsätalouden jättämisen tämän päätöksen ulkopuolelle.

Arvoisa ministeri Essayah, kertokaa, kuinka paljon päätös päästökaupan laajentamisesta koskemaan myös maa- ja metsätaloutta tulee nostamaan viljelijöiden ja metsänomistajien kustannuksia. Kuinka kalliiksi se meille tulee käymään? Kertokaa, miksi rikotte tässä hallitusohjelmanne päätöstä ja linjausta olla nostamatta alkutuotannon kustannuksia, [Puhemies koputtaa] olla kasvattamatta maa- ja metsätalouden kustannustaakkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.45 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt varmastikin kysyjä tuntee tämän direktiivin niin hyvin, että tietää sen, että siellä on mahdollisuus kompensaation hakemiseen. Meilläkin tälläkin hetkellä esimerkiksi on olemassa energiaveron palautusjärjestelmä maataloudessa, meillä on olemassa

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

kompensoitajärjestelmä, joka voidaan ottaa tarvittaessa käyttöön. Eli meillä on todellakin olemassa järjestelmä, jossa voidaan huomioida niin maa- ja metsätaloudelle tulevia kustannuksia kuin myöskin muun muassa kalastuselinkeinoon liittyviä kustannuksia, joita tässä samassa direktiivissä käsitellään. Meillä on olemassa järjestelmä, elikkä pelko pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.46 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palkansaajien ostovoima on heikentynyt jo pidemmän aikaa. Vaikka tämä viimeaikainen trendi onkin ollut kevyesti parempaan suuntaan, niin sehän ei selity hallituksen toimilla vaan inflaation hidastumisella. Siitä huolimatta hallitus aikoo nostaa esimerkiksi yleistä arvonlisäverokantaa 24 prosentista 25,5 prosenttiin, ja tällainen regressiivinen veron korottaminen osuu erityisen raskaasti niihin kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin ja perheisiin, joiden elämänlaatua ja arjen edellytyksiä hallitus on muutenkin moukaroanut muun muassa leikkaamalla asumistukea.

Tässä salissa on itse asiassa vain yksi puolue, joka olisi vaihtoehtobudjetissaan valmis perumaan pienituloisia ja pienyrittäjä kurittavan yleisen alv-korotuksen ja samalla kaikkien sosiaaliturvavaleikkaukset, mitä hallitus on esittänyt, ja se puolue on vasemmistoliitto. Kysyisin pääministeriltä: milloin tämä pienituloisten kuritus loppuu, ja olisiko seuraavaksi syytä ottaa jotain edes sieltä ministerien tuloluokasta pois?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.47 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin tähän alviin: On totta, että teidän vaihtoehdossanne sitä korotusta ei ollut, mutta käsittääkseni kaikki muut ymmärtävät sen, että tulojakin on valtion erittäin tukalaan tilanteeseen saatava. Myös sosiaalidemokraatit haluavat nostaa arvonlisäveroa, keskusta haluaa nostaa arvonlisäveroa kaiken haukkumisen jälkeen, ja vihreät. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kun me mietimme, mistä niitä lisätuloja haetaan, niin arvonlisäveron korottaminen menee kaikkein tasaisimmin kaikkialle toimintaan yhteiskuntaan ja sillä on kaikkein pienin työllisyyttä, yrittäjyyttä ja kasvua haittaava vaikutus. Jos ajatellaan erilaisia verojen kiristysten mahdollisuuksia, me emme voi tässä tilanteessa kiristää yrittämisen verotusta, koska me tarvitsemme yrityksiä. Me emme voi tässä tilanteessa — emmekä halua — kiristää palkansaajien verotusta, emme missään tuloluokassa, koska se olisi pois ihmisten ostovoimasta, jota aivan oikein kuvasitte äsken. Päinvastoin, me olemme keventäneet verotusta kaikissa tuloluokissa painottuen pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin, [Puhemies koputtaa] ja se on järkevää politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.48 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärsin valtiovarainministerin puheenvuorosta, että tämä liikenteen päästökauppa ja kaikki muutkin asiat ovat edellisen hallituksen vika. [Ben Zyskowicz: Näinhän se on! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Kyllä, ja kaikki muutkin. — Haluaisin kuitenkin varmistaa, oliko niin, että tällä hallituksella oli aito mahdollisuus valita, otetaanko tämä polttoaineen hintaa lä-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

hes euron nostava liikenteen päästökauppa käyttöön Suomessa vuonna 2027 vai vasta vuonna 2031. Ja jos tällöinen valintamahdollisuus olisi, että kuritetaanko suomalaisia autoilijoita jo etukäteen näinkin rajusti, niin miksi tällöinen valinta tehtiin Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Markus Lohi sen varmaan tietääkin, ja erityisesti edustaja Kurvinen edellisen hallituksen ministerinä, että kyllä tämä direktiivi — joka siis edellisen hallituksen aikana neuvoteltiin, kuten valtiovarainministeri tässä todisti — on sillä tavalla muotoiltu, että siinä on tarjous, josta ei voi kieltäytyä. Se on erittäin vaikeaksi tehty Suomelle taloudellisesti, ja myöskin niille polttoaineenjakeilijayrittäjille ja kuljetusyrittäjille olisi erittäin iso riski, miten hiilivero toteutuisi [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ja miten komissio sen hyväksyisi samantasoisesti kuin mitä tämä polttoaineen jakelijoiden päästökauppa on. Elikkä tähän lykkäysmahdollisuuteen: se on teoreettinen, mutta erittäin vaikeasti toteutettava.

Jos nyt katsotaan tosiasioita, niin on kyllä niin, että Marinin hallitus jätti tilanteen siihen, että meillä olisi noussut uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoite tänä vuonna tasolla, joka vaikutusarvioiden mukaan olisi ollut yli 20 senttiä pumppuhinnassa tänä vuonna. [Vasemmalta: Puhuuko nyt ympäristöministeri?] Nyt tämän hallituksen tekemät muutokset jakeluvelvoitteeseen ja bensaveroon ovat kohtuullistavia, ja se, että tulee sitten tämä liikenteen polttoaineen jakelijoiden päästökauppa, on sovittu, [Puhemies koputtaa] ja se on viime hallituskaudella sovittu direktiivi. Täytyy sinänsä sanoa, [Puhemies koputtaa] että hyvä puoli siinä on se, että sama hinta puolalaiselle rekkakuskille, virolaiselle ja suomalaiselle, [Puhemies koputtaa] ja Suomessa otetaan nyt pitkästä aikaa se ammattidieselkin käyttöön. [Antti Kurvinen: Kaikille kolmen euron bensa — perussuomalaisten linja! — Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys seksuaalivähemmistöjen oikeuksista (Oras Tynkkynen vihr)

Suullinen kysymys SKT 216/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelu

16.51 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Päivälleen kymmenen vuotta sitten tämä sali hyväksyi tasa-arvoisen avioliittolain, ja haluan vielä kiittää kaikkia niitä nykyisiä ja entisiä edustajia, jotka tekivät pitkään töitä yli puoluerajojen, jotta tämä merkittävä edistysaskel yhdenvertaisuuden puolesta saatiin otettua.

Ennen kaikkea haluan kiittää niitä kymmeniätuhansia suomalaisia, jotka kampanjoivat tämän lain puolesta aikanaan. Valitettavasti tällä hallituskaudella sitä kiitettävää sitten onkin aika paljon vähemmän. Tunnetusti hallitusohjelmassa on kirjoitettu jopa nikotiinipus-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

seista enemmän kuin sateenkaari-ihmisten oikeuksien edistämisestä, ja nyt uusimpana tempuna hallitus haluaa rajata naisparit ja itselliset naiset hedelmöityshoitojen Kela-korvausten ulkopuolelle.

Kun pääministeri Orpo ehti onneksi paikalle tärkeästä kansainvälisestä kokouksesta, niin jos voisitte vastata siihen kysymykseen, minkä takia hallituksenne ei katso tarpeelliseksi edistää sateenkaari-ihmisten oikeuksia ja kansalaisten yhdenvertaisuutta tällä hallituskaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. [Petteri Orpo: Olisiko tasa-arvoministerille?] — No, ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.52 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomessa on viimeisen reilun vuosikymmenen aikana otettu merkittäviä edistysaskeleita sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten oikeuksien puolesta, ja se on erittäin tärkeä ja hyvä asia — tasa-arvoinen avioliittolaki, translaki ja monia muita askeleita — ja tätä työtä on tärkeää jatkaa.

Eilen osallistuin tasa-arvoministereiden kokoukseen pohjoismaisessa kontekstissa. Siellä olivat myöskin Baltian maat mukana. Pohjoismaiset ministerit tekivät siellä sitoumuksen, julkilausuman, seksuaali- sukupuolivähemmistöjen oikeuksien edistämisestä laajasti yhdessä, ennen kaikkea kansainvälisillä areenoilla, koska siellä kohtaa tasa-arvotyö valitettavasti koko ajan kasvavaa vastustusta, ja Suomen pitkä linja, jota jatkamme ja johon me olemme vahvasti sitoutuneet, on se, että huolehdimme sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien toteutumisesta. [Vasemmalta: Vastaa kysymykseen, millä tavalla!]

Tähän yksityiskohtaan, joka koski hedelmöityshoitoja, mielelläni vastaisin pidemmänkin kaavan mukaan. Se on asiantila, joka oli voimassa jo viime hallituksella, siis Marinin hallituksen kaudella, ja kyse on siitä, että kun hallitus palauttaa Kela-korvaukset hedelmöityshoitoihin [Naurua vasemmalta] — tämä ei ole millään tavalla siis naurun asia, ja pyytäisin vakavoitumaan asian äärellä [Puhemies koputtaa] — niin se hedelmöityshoitojen Kela-korvausten palauttaminen tehdään sairausvakuutuslakiin, niin kuin tiedätte, ja sairausvakuutuslaista tulee sairausperuste. [Puhemies koputtaa] Se ei ole poliittinen valinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tästä aiheesta lisäkysymys, edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.54 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että nostitte tätä kansainvälistä työtä esiin — se on erittäin arvostettavaa, ja pidän hyvänä, että hallitus sitä tekee. Nyt on kuitenkin niin, että vallassa ei ole enää Marinin hallitus vaan Orpon hallitus, ja käsittääkseni teillä on mahdollisuus näitä pelisääntöjä muuttaa. Sen takia itse toivoisin kyllä, että pystyisitte myös hedelmöityshoitojen tuen [Ben Zyskowicz: Miksi poistitte hedelmöityshoitojen Kela-korvauksen?] — edustaja Zyskowicz — hoitamaan sellaisella tavalla, että se ei syrji, semminkin kun meillä laillisuusvalvoja on ottanut kantaa, että tässä saattaa olla perustuslaillisia ongelmia, jos ihmisiä asetetaan eriarvoiseen asemaan.

Toinen ajankohtainen asia, jossa hallituksella — siis tällä hallituksella, ei edellisellä hallituksella — olisi mahdollisuus ottaa askelia yhdenvertaisuuden eteen, on niin sanottujen eheytyshoitojen kieltäminen. Kyseessä on puoskarointi, jossa puututaan ihmisten omaan

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

identiteettiin sellaisella tavalla, joka on täysin kestävä modernissa oikeusvaltiossa. Nyt on kuitenkin niin, että tätä asiaa käsittelevä kansalaisaloite on tyssännyt eduskuntakäsittelyyn hallituspuolueiden vastustuksen takia, joten kysyisin, kun ministeri Grahn-Laasonen sosella jäi vielä selvästi paljon sanottavaa: miksi näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.55 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eheytyshoitoja koskeva kansalaisaloite, kansalaisjärjestöjen suuri ponnistus, on eduskunnan käsittelyssä. Valitettavasti hallitus ei voi eduskunnan prosesseihin vaikuttaa, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ja eduskunnassa tämä asia täytyy käsitellä.

Sitten lisäksi vielä laajemmin tähän kysymyksen, mikä liittyi hedelmöityshoitoihin, selitän vielä kerran: Eli hallitus palauttaa viime hallituskaudella leikatut hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset. Se on tärkeä teko auttamaan lapsettomuudesta kärsiviä. Se toteutetaan sairausvakuutuksen kautta samalla lainsäädäntöratkaisulla, joka oli voimassa aiemmin, ja se sairausperuste tulee sieltä sairausvakuutuslain luonteesta, eli sairauden perusteella korvattavia kustannuksia. Haluan tässä yhteydessä todeta ja korjata väärän käsityksen, joka on ilmassa, että tämä koskee myös esimerkiksi naispareja ja itsellisesti yksin lasta toivovia: mikäli on sairausperuste, esimerkiksi endometrioosi tai vastaava hedelmättömyyttä tai raskautumisen vaikeuksia aiheuttava syy, niin silloin Kela-korvaukset koskevat myöskin heitä. Kun teemme väestöpoliittista työtä ja pohdimme syntyvyyden edistämistä tässä maassa, [Puhemies koputtaa] niin kyllä pitää keskittyä tähän. Ja ehdottomasti toivon, että saamme laajasti ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] joilla kaikkien suomalaisten lapsitoiveita voitaisiin toteuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.56 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin sairausvakuutuksella korvataan muissakin tilanteissa nimenomaan lääketieteellisistä syistä, ei sosiaalisista syistä johtuvia tilanteita. Jos ajatellaan vaikkapa naispareja, terveitä naisia, niin heidän lapsettomuutensa ei ole sairaus vaan ihan luonnollinen olotila. Muistutan myös siitä, että edellinen hallitus, jossa myös vihreät olivat mukana, poisti tämän korvauksen kokonaan. [Oikealta: Oho! — Ben Zyskiewicz: Miksi?] Miksi sitä ei korjattu?

Kysyn vielä ministeriltä: millä tavalla arvioitte sitä perustetta, joka on myös nostettu esiin tässä keskustelussa, että niin sanotut idiopaattiset syyt, eli tilanteet ihan miehen ja naisen muodostamalla parilla, joissa ei ole tietoa tästä sairaudesta, jollain tavalla rinnastettaisiin esimerkiksi tähän naisparien tilanteeseen? Näinhän ei ole, koska näitä idiopaattisia tilanteita, [Puhemies koputtaa] siis tilanteita, joissa ei tiedetä syytä sairaudelle, korvataan myös muissakin tilanteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.58 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on niin matalalle romahtanut syntyvyys, että kaikki lapset ovat tervetulleita, ja toivoisin, että tämä olisi sellainen aihe, jossa löytyisi parlamentaarista yhteistä

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

ymmärrystä ja ratkaisuja, mitä täältä käsin voidaan tehdä sen eteen, että yhä useamman suomalaisen lapsitoive voisi toteutua, oli sitten parisuhdemuoto mikä tahansa tai perhemuoto mikä tahansa, toivoi sitä lasta yhdessä tai yksin. Tämä kysymys varmasti nousee esiin myöskin tässä väestöpoliittisessa työssä, ja sitä voidaan tehdä yhdessä.

Tämä hedelmöityshoitojen palautus on todella tärkeä keino. Olen huolissani siitä, että vaihtoehtobudjeteissa esitetään rajuja leikkauksia Kela-korvauksiin, mikä vaarantaisi myöskin teidän vaihtoehtobudjeteissanne hedelmöityshoitojen Kela-korvauksen palauttamisen. Toivon, että tämä esitys etenee, koska se on erittäin tärkeää lapsettomuudesta kärsivien ihmisten elämässä, että saamme hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset jälleen voimaan tässä maassa merkittävästi korotettuina. Lisäksi tarvitaan toimia julkisen sektorin puolella, jotta saadaan siellä hedelmöityshoitojen saatavuutta parannettua myös, ja tähänkin liittyen on työ käynnissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys nuorten huumekuolemista (Jessi Jokelainen vas)

Suullinen kysymys SKT 217/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Tänään uutisoidun tiedon mukaan Suomessa on viime vuonna kuollut ennätysmäärä nuoria huumeisiin. 310 huumekuolemaa on 60 enemmän kuin vuonna 2022 ja kaikista korkein luku liki 20-vuotisen mittaushistorian aikana. Alati kohoavista luvuista voi päätellä, että nykyinen päihdepolitiikkamme ei toimi. Varmasti olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että yksikin huumekuolema on liikaa, mutta päätöksenteosta puuttuu tällä hetkellä konkretia. Päihderiippuvuus on sairaus, ja sille on oma koodi tautiluokituksessa, mutta tehokkaat poliittiset ratkaisut puuttuvat, koska turhan moni tässäkin salissa tarjoaa huumeongelman ensisijaiseksi ratkaisuksi moraalikauhustusta ja kovempia rangaistuksia sairaille. Ministeri Juuso, millä konkreettisilla toimilla hallitus aikoo työskennellä huumekuolemien vähentämiseksi? Millaisia keinoja tarjoatte siihen, että Suomessa saadaan aikaiseksi parempaa päihdepolitiikkaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

17.00 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nuorten huumekuolemien lähes kaksinkertaistuminen vuonna 2023 on hätätila, ja meidän pitää pystyä tekemään yhteiskunnassa enemmän suojellaksemme nuoria huumekuolemilta ja ylipäätään huumeiden vaarallisuudelta. Tässä keskustelussa esimerkiksi sellaiset aloitteet, joissa kannatetaan huume politiikan liberalisointia, eivät ole oikea suunta — tämä viestinä vasemmistopuolueille.

Se, mitä tämä hallitus on tekemässä ja tehnyt jo, on, että olemme reagoineet nuorten huumekuolemien runsaaseen määrään Suomessa ja tähän kansalliseen huoleen jo hallitus-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

ohjelmassa. Hallitus on varannut hallituskauden mittaisesti myös kymmenen miljoonan euron rahoituksen nuorten huumekuolemien ehkäisyohjelmaan, jota on valmisteltu alkuhallituskausi ja joka on käynnistymässä ensi vuoden alusta. Sitä pohjusti Onnettomuustutkintakeskuksen tekemä laaja analyysi Suomessa tapahtuneista nuorten huumekuolemista ja niihin johtaneista syistä ja myös niistä tekijöistä, mitkä palvelujärjestelmässä ja meidän yhteiskunnassa laajemminkin ovat näiden nuorten kohdalla pettäneet. Meillä on käytettävissä nyt tämä aineisto, ja tätä työtä tehdään Suomen parhaiden asiantuntijoiden kanssa tällä rahoituksella, [Puhemies koputtaa] jonka hallitus on tähän myöskin kanavoimassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Hallituksen vuosikertomus 2023

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2023 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 2/2024 vp

Kertomus K 18/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 9/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 9/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksen perusteella valtion tilinpäätös vuodelta 23 on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti. Tarkastusviraston havaintoihin reagoidaan hallinnossa hyvin, ja viraston havaitsemat virheet pyritään korjaamaan jo tilikauden aikana ennen tilinpäätöksen hyväksymistä ja tilintarkastuskertomuksen antamista.

Valtion taloushallinnon prosesseista ja matkustusohjeistuksesta: Valiokunta käsitteli vuonna 21 hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista valtion taloushallinnon prosesseissa sekä virkamatkustuksessa. Mietinnön pohjalta eduskunta hyväksyi kaksi lausumaa, jotka koskevat niin sanotun yksi yli yhden -periaatteen toteutumista valtionhallinnossa sekä valtion matkustusohjeistusta ja sen noudattamisen valvontaa. Valiokunta kiinnittää tässä mietinnössään huomiota siihen, että aika ajoin julkisuuteen tulee tietoja valtionhallinnossa ilmenneistä valtion varojen väärinkäytöksistä. Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 16 §:n mukaan valtion viranomaisen on ilmoitettava viipymättä sen hoitamiin tai vas-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

tattavina oleviin varoihin tai omaisuuteen kohdistuneesta väärinkäytöksestä tarkastusvirastolle. Ilmoituksia tarkastusvirastolle tehdään kuitenkin hyvin vähän. Valiokunta korostaa, että ilmoitusvelvollisuutta tulee noudattaa. Ilmoitus tulee myös tehdä viipymättä asian tul-
tua tietoon, eikä asiassa saa jäädä odottamaan poliisitutkinnan tulosta, syyttäjän ratkaisua tai tuomioistuimen päätöstä.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus: Valtion talous- ja henkilöstöhal-
linnon palvelukeskus Palkeet tuottaa valtion virastoille ja laitoksille talous- ja henkilöstö-
hallinnon palveluita. Palkeet tuo tehtävänsä mukaisesti esiin havaitsemansa puutteet ja
muistuttaa virastoja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisesta. Palkeilla ei kuiten-
kaan ole toimivaltaa estää säännösten vastaisten menojen maksamista vastoin asianosai-
sen viraston päätöstä maksusta. Valiokunta katsoo, että valtion taloushallintoa ohjaavien
tahojen eli valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin yhteistyötä Palkeiden kanssa tulisi
edelleen tiivistää, jotta havaittuihin epäkohtiin ja epäyhtenäisiin käytäntöihin voidaan
puuttua viipymättä. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö selvittää, millä
edellytyksillä Palkeiden asemaa voidaan vahvistaa.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toiminta: Tätä mietintöä valmistellessaan valiokunta on
perehtynyt Ruokaviraston yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman elintarvike-
markkinavaltuutetun toiminnassa vuosina 21—23 havaittuihin epäkohtiin. Asian selvittä-
mistä ja väärinkäytöksiin puuttumista on valiokunnan tietojen mukaan vaikeuttanut mer-
kittävästi se, ettei Ruokavirastolla ole työnantajan asemaa suhteessa valtuutettuun. Ruoka-
virasto oli selvityksensä aikana yhteydessä myös Valtiontalouden tarkastusvirastoon. Ruoka-
virasto kokee, että se ei saanut asian selvittämisessä riittävästi apua ja tukea maa- ja met-
sätalousministeriöstä eikä tarkastusvirastosta. Valiokunta katsoo, että tarkastusviraston
roolin tulee olla selkeä ja sen tulee reagoida sille ilmoitettuihin epäkohtiin. Asetusta elin-
tarvikemarkkinavaltuutetun toimistosta on sittemmin päivitetty, ja elintarvikemarkkina-
valtuutetun tulee noudattaa toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa Ruoka-
viraston ohjeita ja aikatauluja. Valiokunta pitää täsmennystä erittäin tarpeellisena.

Tässä yhteydessä valiokunta toteaa myös, että se pitää valitettavana tilannetta, johon
Ruokavirastossa jouduttiin sen yrittäessä selvittää havaitsemiaan väärinkäytöksiä ja puut-
tua niihin. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että erillisviranomaisen
toiminta tulee rinnastaa valtion virastojen toimintaan myös viranomaisen johtajan osalta.
Erityisesti kokonaan uuden viranomaisen tai viranomaistoiminnan ollessa kyseessä on tar-
peen entistä tarkemmin kiinnittää huomiota siihen, että toiminnanohjaus- ja valvontapro-
sessit toimivat toiminnan perustamisesta lähtien eikä katvealueita pääse jäämään minkään
toiminnan osalta.

Valiokunnan saamien selvitysten mukaan taloushallinnon prosessit ja kontrollit on val-
tionhallinnossa järjestetty noudattaen voimassa olevaa ohjeistusta. Sisäisen valvonnan jär-
jestämisessä on kuitenkin edelleen kehittämistarpeita. Taloushallinnon prosesseihin sisäl-
tyvät kontrollit eivät saa olla muodollisuus, vaan niiden tulee olla aitoja. Valiokunta koros-
taa, että toimijoiden tulee tunnistaa vastuunsa ja roolinsa epäkohtien ilmetessä ja myös ryh-
tyä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valtion matkustusohjeistuksesta:

Valtion virkamatkustuksen ohjaus on hajautunut usealle eri toimijalle, ja sen seuraukse-
na ohjeistusta annetaan usealta eri taholta. Ohjeistuksen, sääntöjen ja toimintatapojen run-
sas määrä ja osittainen päällekkäisyys saattavat vaikeuttaa tiedon löytämistä ja hahmotta-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

mista. Tämä korostaa tarvetta edelleen kiinnittää huomiota valtionhallinnon matkustukseen liittyvän ohjeistuksen yhdenmukaisuuteen.

Valiokunta on mietinnössään vuonna 21 edellyttänyt kokonaisarviointia siitä, tuoko virkamiehelle annettu suositus tehdä henkilökohtainen kanta-asiakkuussopimus lentoyhtiön kanssa valtion virkamatkustukseen riittäviä taloudellisia tai muita olennaisia hyötyjä, jotta sen säilyttäminen tiedossa olevista ongelmista huolimatta olisi jatkossakin perusteltua. Valtiokonttori on tehnyt selvityksen valtion virkamatkustamisen volyymeista ja taloudellisista sekä muista hyödyistä lentoyhtiöiden kanta-asiakkuussopimuksissa. Selvityksen mukaan erityisesti paljon matkustavat hyötyvät kanta-asiakkuudesta matkustuksen sujuvuuteen liittyen. Etujen käytön valvonnan haasteellisuus liittyy kanta-asiakasohjelmien sääntöihin, ei valtion ohjeistukseen.

Valiokunta pitää kanta-asiakasohjelmien hyödyistä laadittua selvitystä riittävänä sekä etuohjelmia perusteltuina ja katsoo, että valtion virkamatkustamista koskeva lausuma on tältä osin toteutunut. Toimenpiteitä valtionhallinnon matkustamiseen liittyvän ohjeistuksen selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi tulee edelleen jatkaa, ja valiokunta ehdottaa tästä kannanottoa eduskunnan hyväksyttäväksi.

Asuntopolitiikan kehittämiskohteet: Valiokunta tarkastelee tässä mietinnössään vuonna 2018 antamansa asuntopolitiikan kehittämiskohteita käsitelleen mietinnön perusteella vielä voimassa olevien kannanottokohtien toteutumista. Kannanottokohdat käsittelevät valtion tukemaa ARA-asuntotuotantoa, Valtion asuntorahaston roolia ja asumistukijärjestelmän kehittämistä.

Valtion tukema asuntotuotanto: Vuonna 2018 eduskunta edellytti, että kohtuuhintaista valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa lisätään pääkaupunkiseudulla ja niillä kasvavilla seuduilla, joilla vuokra-asunnoista on kysyntää pitkällä tähtäyksellä. Julkisesti tuetussa asuntorakentamisessa on perusteltua huomioida suhdannetekijät siten, että matalasuhdanteessa julkista rakentamista voidaan lisätä. Valiokunta katsoo, että kannanotto on toteutunut, koska ARA-asuntotuotanto on painottunut pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin ja suhdannetekijät huomioiden aiempaa paremmin.

Valtion asuntorahaston asemasta: Valtion talousarvion ulkopuolisen Valtion asuntorahaston toiminnan tarkoituksena on täydentää vapaarahoitteista asuntotuotantoa valtion tukemalla asuntotuotannolla. Asuntorahastosta muun muassa maksetaan korkotuet lainoille, jotka rahoituslaitokset ovat myöntäneet valtion tukemaan asuntotuotantoon ja perusparantamiseen. Tulonsa rahasto saa vanhojen niin sanottujen aravalainojen koroista ja lyhennyksistä sekä erilaisiin valtioneuvostoihin liittyvistä takausmaksuista. Jo pitkään on ollut tiedossa, että ilman uusia tulonlähteitä asuntorahaston kassa ehtyy tulevaisuudessa aravalainakannan pienentyessä. Toteutuskelpoista mallia korvaavista tulonlähteistä ei ole löytynyt.

Lopuksi totean valiokunnan päätösehdotukset:

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: eduskunta hyväksyy kannanoton kertomusten K 2 ja K 18/24 johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus:

1) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa asianmukaisesti huomioon sekä tähän mietintöön että sen liitteinä oleviin erikoisvaliokuntien lausuntoihin sisältyvät eduskunnan aiempia lausumia ja muita seikkoja koskevat kannanotot.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa toimenpiteitä valtionhallinnon matkustamiseen liittyvän ohjeistuksen selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Ohjauksen ja valvonnan riittävydestä sekä ohjeistuksen noudattamisen valvonnasta tulee myös huolehtia.”

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

3) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka työntekijän oleskelulupien käsittelyprosessia tulisi kehittää ulkoasiainhallinnossa, jotta ajan saanti tunnistautumiseen nopeutuisi ja siihen menevä aika olisi ennakoitavissa.”

4) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kokonaisvaltaisesti selvittää yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntelytarpeita sekä ryhtyy selvityksen perusteella toimenpiteisiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelun ja hallituksen esityksen antamiseksi eduskunnalle.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.11 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Muutamia havaintoja ja kommentteja otsikon aiheesta. — Valtion vuoden 2023 tilinpäätöksen tarkastuksesta saadut havainnot herättävät vakavaa pohdintaa taloushallintomme tilasta ja valvontajärjestelyistä. Vaikka tarkastusvirasto toteaa tilinpäätöksen olevan säännösten mukainen, on huolestuttavaa, että kielteisiä laillisuuskannanottoja annettiin useammalle kirjanpitoyksikölle kuin aikaisempina vuosina. Kielteiset laillisuuskannanotot ovat aina vakava asia, koska ne osoittavat puutteita kyseisen viraston tai yksikön taloushoidossa ja voivat heikentää luottamusta valtionhallinnon toimintaan. Tämä kehitys vaatii meiltä toimia taloushoidon laillisuuden ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Hallinnon sisäiset tarkastukset ja valvontamekanismit toimivat osin hyvin, mutta raportti nosti esiin tarpeen niiden vahvistamiseen.

Myös yksi yli yhden -periaatteen kattava toteutuminen on yhä puutteellista. Periaatteen mukaan tarkastushavainnot toimitetaan suoraan toimivan johdon yli organisaation hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle. Tämän periaatteen noudattaminen varmistaa osaltaan sisäisen tarkastuksen riippumattomuuden. Erityisenä haasteena ovat tilanteet, joissa ylimmän johdon valvonta jää epäselväksi.

Arvoisa puhemies! Julkinen talous tarvitsee vahvaa luottamusta. Jokaisen virkamiehen ja päättäjän vastuulla on edistää hyvää hallintotapaa. Taloushoidossa ei ole varaa harmaisiin alueisiin, virheet ja epäselvyydet on korjattava viipymättä. Valvontamekanismien aukot on paikattava. Ne on paikattava kuitenkin niin, että valvonnan kustannukset ja hyöty ovat tasapainossa — liian raskas valvonta voi haitata käytännön toimintaa, kun taas riittämätön valvonta voi johtaa luottamuksen menettämiseen.

Kiitan valiokuntaa huolellisesta työstä ja painotan, että eduskunnan on tuettava kaikkia toimia, joilla valvontaa ja valtion rahankäytön tehokkuutta kehitetään. Näin turvaamme taloudellisen vakauden ja kansalaisten luottamuksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

17.15 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Olemme täällä nyt käsittelemässä tarkastusvaliokunnan mietintöä hallituksen vuodesta 23. Se sisältää kyllä myös sisäministeriön hallinnonalaan kuuluvia kysymyksiä, mutta en aio nyt puhua niistä. Minun on nostettava tässä kohtaa esiin pakolaiskiintiön kohdentaminen, sillä se ei tule muutoin eduskunnan käsittelyyn. Tämä asia on nostettava esiin tässä salissa, sillä se on merkittävä yhdenvertaisuuskysymys. Nostan kysymyksen esiin nyt, sillä vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä on jo aiemmin herännyt epäluottamus ministeri Rantasen toimintaa kohtaan siitä huolimatta, että valtioneuvoston yleisistunto teki tänään päätöksen viime vuoden pakolaiskiintiön kohdentamisen mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

Arvoisa puhemies! On erittäin vakava asia, että mediaan tulleiden ja sisäministeriön sittemmin itsekin julkaisemien asiakirjojen mukaan sisäministeriön poliittinen johto on halunnut suosia kristittyjä pakolaisia pakolaiskiintiötä täyttäessään. Kristityt ilmoitettiin yksiselitteisesti poliittisen johdon toiveena pakolaiskiintiövirkamiestyöryhmän kokouksessa esitetyssä diassa elokuussa. Kristittyjen painottaminen näkyi sisäministeriön pyrkimyksessä valikoida pakolaisten lähtömaita. Sisäministeri Rantanen halusi painottaa venezuelalaisten pakolaisten valitsemista, vaikka ulkoministeriön ja UNHCR:n mukaan juuri heidän vastaanottamiselleen ei ollut erityistä tarvetta. UNHCR:n esitys kiintiön kohdentamisesta kääntyi poliittisen johdon toimesta päälaelleen, kun afganistanilaisten ja syyrialaisen pakolaisten tilalle oli nostettu venezuelalaisia ja kongolaisia pakolaisia — Venezuela ja Kongo ovat kristittyjä maita. Sisäministeri Rantanen toivoi jopa luopumista hätätapauskiintiöstä ja UNHCR:n hätäevakuointimekanismin ETM:n kautta tulevista pakolaisista, jotta heidän tilalleen voitaisiin valita venezuelalaisia pakolaisia.

Nämä ovat aktiivisia toimia, joilla on pyritty vaikuttamaan päätöksiin ja virkamiesten toimintaan. On selvää, että perustuslaki ja yhdenvertaisuuslaki kieltävät syrjinnän uskonnon perusteella. Ministerit eivät voi toimia virassaan lainvastaisesti. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle onkin syntynyt vahva oletama siitä, että ministeriön poliittinen johto on syyllistynyt perustuslaissa kiellettyyn syrjintään uskonnon perusteella. Selvitys jatkuu. Myös oikeuskanslerilla on pakolaiskiintiön valintaprosessiin liittyvä asia vireillä.

Arvoisa puhemies! Julki tulleista asiakirjoista ja lukuisista pyynnöistä ja kysymyksistä huolimatta sisäministeri Rantanen on toistuvasti kieltänyt julkisuudessa toimineensa syrjivästi. Uskottavaa selvitystä kokonaisuudesta emme ole vieläkään saaneet.

Arvoisa puhemies! Tilanteen poikkeuksellisuutta kuvaa se, että pääministeri Orpo on joutunut puuttumaan sisäministerin vastuulle kuuluvan pakolaiskiintiön valmisteluun. Sisäministeriö aloitti pääministerin pyynnöstä uuden valmistelun, jonka päätösesitys vietiin aiemmasta käytännöstä poiketen valtioneuvoston yleisistuntoon, jota pääministeri puheenjohtaa. Pakolaiskiintiön syrjivä kohdennus on sen julki tulemisen jälkeen saatu korjattua pääministerin aloittamassa uudessa valmistelussa. Se ei kuitenkaan muuta sisäministerin vastuulla olleen valmistelun ongelmia ja sisäministerin antamia lausuntoja. Perjantaina annettu selvitys ei ole millään tavalla riittävä eikä uskottava.

Arvoisa puhemies! Ministerin tulee olla rehelliseksi ja taitavaksi tunnettu Suomen kansalainen. Vaikuttaa siltä, että sisäministeri ei ole ollut rehellinen sanoessaan, ettei uskonto ole ollut pakolaiskiintiön kohdentamisperusteena valmisteluvaiheessa. Siksi ehdotan, että ministeri Rantanen ei nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.19 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Nostan puheenvuorossani esille asuntotuotannon suhdannevaihtelut ja valtion tukeman asuntotuotannon roolin kokonaistuotannosta. — Tarkastusvaliokunnan mietinnössä 9/2024 on tarkasteltu ansiokkaasti asuntotuotantoa 2000-luvulla. Mietinnön liitteenä olevasta taulukosta voi havaita, että vuoteen 2015 saakka asuntojen kokonaistuotanto vaihteli 27 000:n ja 33 000:n välillä vuosittain. Sen jälkeen tapahtui selvää kasvua, ja kokonaistuotanto ponnahti merkittävästi saavuttaen huippunsa vuonna 2021, jolloin rakennettiin lähes 50 000 asuntoa. Vuosina 2015—2021 ARA-tuotanto pysyi voimakkaasta vapaarahoitteen tuotannon lisäyksestä huolimatta kaikkina vuosina noin 8 000—9 000 asunnon vuosituotannossa. Laskevien ja nollakorko-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

jen aikana, kun vapaarahoitteinen asuntotuotanto jo ylikuumeni, ARA-tuotanto ei reagoi suhdanteita vastaan, vaan tukemista jatkettiin entiseen tapaan.

Julkisesti tuetun asuntotuotannon tulisi pyrkiä tasaamaan suhdannevaihteluja ja esimerkiksi ylikuumenemistilanteessa vähentää omaa rooliaan markkinoilla. Samoin matalasuhdanteessa, kun toimijoilla on kapasiteettia vapaana, tulisi tuettua rakentamista lisätä. Olipa tuetun rakentamisen hallinnollinen järjestely tulevinä vuosina mikä hyvänsä, tulisi markkinaa seurata tarkemmin ja noudattaa edellä kerrottua periaatetta.

Arvoisa puhemies! Tässä hengessä olen mietinnön näkemyksen ”suhdannetekijät huomioidaan aiempaa paremmin” kanssa täysin samaa mieltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

17.21 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Suomi ei ole maa, joka kääntää selkensä apua tarvitseville uskonnon perusteella. Ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta siitä, mihin uskontokuntaan he kuuluvat tai eivät kuulu. Ilmi tulleiden tapahtumien valossa vaikuttaa vahvasti siltä, että tästä syrjimättömyyden periaatteesta ei ole pidetty kiinni valmisteluvaiheessa. Viime perjantaina saatu selvitys ei ole riittävä ja jättää aivan liian monta kysymystä edelleen auki. Millä periaatteilla toimitaan? Onko syrjimättömyys aidosti sisäministeriössä periaate, vai onko kysymys sanahelinästä, mitä sanotaan juhlapuheissa?

Tämän vuoksi kannatan edustaja Koskelan tekemää esitystä siitä, että eduskunta toteaa, ettei ministeri Rantanen nauti eduskunnan luottamusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

17.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Minja Koskela nosti esiin sisäministeri Rantasen toiminnan, vaikka se ei nyt suoraan liity tähän tarkastuskertomukseen, mutta haluan omalta osaltani puolustaa ministeri Rantasta.

Tiedättekö, edustaja Koskela, sitä, että kristityt ovat maailman vainotuin uskonnollinen ryhmä? Kristittyihin kohdistunut uskonnollinen väkivalta on lisääntynyt maailmanlaajuisesti esimerkiksi Lähi-idässä, Afrikassa, laajasti islamilaisessa maailmassa, myös Kiinassa ja Intiassa. Tämän vuoden aikana esimerkiksi Nigeriassa väkivaltaisuuudet ovat lisääntyneet, yli 4 000 ihmistä on tapettu ja 750 kirkkoa on tuhottu. Pidän aivan oikeana enkä millään tavalla syrjivänä sitä, että pakolaispolitiikassa otetaan huomioon myös kotimaassaan vainotut kristityt, joiden kohdalla on myös se etu, että he jakavat meidän yhteiskuntamme perusarvot ja sen vuoksi myös sopeutuvat hyvin suomalaiseen yhteiskuntaan. Tässä sisäministeriin kohdistuneessa arvostelussa ei ole ymmärretty tätä, vaikka myös hallitusohjelmassa todetaan, että kiintiöpakolaisiin kohdistuvaa valikointia kohdistetaan juuri näihin omassa maassaan vainottuihin vähemmistöihin.

Voin teille kertoa, että kyllä nämä seikat huomioitiin myös silloin, kun itse toimin sisäministerinä tätä valintaa suorittamassa. UNHCR:n ehdotus valikoinniksi on vain ehdotus. Se ei sido valtioita, jotka voivat sitten ottaa muitakin seikkoja huomioon, muun muassa sen, millä tavoin oletetaan, että pakolaiset sopeutuvat yhteiskuntaan. Ja sitten on myös huomioitava, että maailmalla on kymmeniä miljoonia pakolaisia ja emme me heitä kaikkia ota. Joka tapauksessa tätä valikointia tehdään, eikä siinä ole kysymys syrjinnästä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä haluan kiittää myös tarkastusvaliokuntaa ja valiokunnan puheenjohtajaa ja esimerkiksi tätä pontta, kannanottoehdotusta, jossa edellyte-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

tään hallituksen selvittävän, millä tavoin työntekijöiden oleskelulupien käsittelyprosessia tulisi kehittää ulkoasiainhallinnossa, jotta ajan saanti tunnistautumiseen nopeutuisi ja siihen menevä aika olisi ennakoitavissa. Tämä on mielestäni yksi juuri niitä oikeita toimia, joilla voidaan estää syrjintää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Totean varmuuden vuoksi, että käsittelyssä on Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2023 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta, enkä aio avata debattia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.26 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitän tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Johanna Ojala-Niemelää asian hyvästä esittelystä. — Tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtajana haluan kuitenkin nostaa esille vielä tämän yksi yli yhden -periaatteen: On erittäin tärkeää, että yksi yli yhden -periaatetta noudatetaan, ettei tulisi enää sellaista tilannetta, mikä oli esimerkiksi VTV:n pääjohtajan osalta esillä. Pääjohtajan yläpuolella on oltava kulujen tarkastus, ei hänen alapuolellaan. Se ei voi olla hänen alaisellaan, jolloin alainen voi joutua oman asemansa vuoksi hyväksymään vajailla tiedoilla olevia kuluja. Näin ei voi olla, ja toivon, että tulevaisuudessa esimerkiksi VTV:n tekemissä tarkastuksissa noin 61:een valtion virastoon huomioidaan tämä tilanne, niin että sieltä löytyy todellakin myös pääjohtajan yläpuolelta kulujen käsittely- ja tarkastuspisteet.

Aivan lyhyesti lausun ministeri Mari Rantasen osalta, että hän on esimerkiksi tehnyt aivan kiistattoman hyvää työtä poliisiministerinä poliisin ja sisäisen turvallisuuden osalta. En löydä hänestä mitään moitittavaa. Ja muistetaan, että hän on joutunut myöskin vaikeaan tilanteeseen lapsensa vaikean sairauden vuoksi, kun joutui olemaan hetken aikaa pois täältä eduskuntatyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

17.27 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Käyn vielä muutamia asioita tuosta mietinnöstä läpi. — Asumistukijärjestelmää koskien eduskunta edellytti vuoden 2018 valtiopäivien kannanotossaan, että asumistukijärjestelmän kehittämistarpeet arvioidaan ensi vaalikaudella sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä, ja sillä tarkoitettiin tätä 2019—2023 välistä aikaa. Viime vaalikaudella asumisen tuen kehittäminen oli sosiaaliturvakomitean asumisen jaoston vastuulla, ja asiantuntija-arvion mukaan asumisen jaoston selvitystyö jäi kuitenkin vähäiseksi. Kun sosiaaliturvakomitean tehtäviä tällä vaalikaudella päivitettiin, asumisen tukien kehittämistä ei enää mainita osana komitean tehtäviä.

Pääministeri Orpon hallitus on toteuttanut tai toteuttamassa vielä useita uudistuksia asumistukijärjestelmään, ja asumistukeen kohdistuvat uudistukset on kuitenkin valmisteltu irrallaan sosiaaliturvakomitean työstä. Valiokunta pitääkin valitettavana, että sosiaaliturvakomitean työssä ei ole arvioitu asumistukijärjestelmän kehittämistarpeita eduskunnan edellyttämällä tavalla. Meneillään olevan valmistelun ja sosiaaliturvakomitean työn uudelleensuuntaamisen vuoksi valiokunta katsoo, että eduskunnan hyväksymä kannanotto ei ole enää ajankohtainen.

Sitten työntekijän oleskelulupahakemuksiin liittyen valiokunta tarkastelee mietinnössään työntekijöiden oleskelulupahakemusten käsittelyn nopeuttamista koskevan kannanoton kohdan 6 toteutumista. Kannanoton kohdassa 6 edellytetään, että hallitus huolehtii

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

työntekijän oleskelulupahakemusten käsittelyajan nopeuttamisesta siten, että hakemusten käsittely saa kestää enintään kaksi kuukautta. Valiokunta pitää hyvänä, että työntekijöiden oleskelulupaprosessia on viime vuosina aktiivisesti kehitetty ja automatisoitu yhteistyössä eri toimijoiden kesken, ja valiokunnan saaman tiedon mukaan keskeisiä toimenpiteitä työntekijän lupakäsittelyn nopeuttamiseksi ovat olleet ulkomaalaislain työntekoa koskevan sääntelyn uudistaminen, prosessin eri vaiheisiin kohdistunut automatisaatiokehitys, tiedonsaannin parantaminen sekä menettelytapojen kehittäminen tiiviissä yhteistyössä viranomastoimijoiden välillä.

Valiokunta pitääkin erittäin myönteisenä asiantuntijoilta saamansa tietoa siitä, että työntekijöiden oleskelulupien käsittelyajat ovat lyhentyneet selvästi vuodesta 2020 lähtien kaikissa käsittelyvaiheissa, vaikka lupahakemusten määrä on selvästi kasvanut. Työntekijöiden oleskelulupahakemukseen saa tällä hetkellä päätöksen keskimäärin 40 vuorokaudessa. Joillakin toimialoilla käsittelyajat ovat valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan venyneet kehittämistoimista huolimatta yli kahteen kuukauteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että työperusteisten oleskelulupien käsittelyprosessia kehitetään edelleen siten, että luvat käsitellään lain edellyttämässä kahdessa kuukaudessa toimialasta riippumatta.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota Suomen ulkomaan lähetystöissä tapahtuvaan tunnistautumiseen. Ulkomaalaislain mukaan virallinen työntekijän oleskeluluvan käsittelyaika alkaa vasta sen jälkeen, kun henkilö on hakemuksen jättämisen jälkeen käynyt tunnistautumassa, ja asiantuntijoiden tavoin valiokunta pitää ongelmallisena sitä, että osassa lähetystöjä odotusaikaa tunnistautumiseen on vaikea saada eikä tietoa jonotusajoista ole saatavilla. Valiokunta pitää tärkeänä, että työntekijän oleskelulupaprosessia kehitetään siten, että hakija saa mahdollisimman tarkan arvion hakemuksen käsittelyajasta heti hakemuksen jättämisen jälkeen. Tässä arvioissa tulee ottaa huomioon myös ajansaanti tunnistautumiseen. Valiokunta ehdottaa tästä kannanottoa eduskunnan hyväksyttäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.31 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Olen myös tarkastuslautakunnan jäsen, ja tämä on hyvin mielenkiintoinen kokonaisprosessi, jonka eräs tuotos meillä nyt tässä on käsiteltyssä. Mehän käsittelemme siellä valtion tilinpäätöstä ja tilintarkastuskertomusta ja vuosikertomusta, ja tässä on sellainen jatkumo, niin kuin tuosta meidän mietinnöstämme käy ilmi, että me katsomme, minkälaisiin asioihin edellisinä vuosina on otettu kantaa esimerkiksi lausumien muodossa, ja käymme niitä läpi. Jos se kyseinen asia, johon olemme aiemmin kiinnittäneet huomiota, ei ole vielä tullut kuntoon tai hoidetuksi, niin sitten käytännössä annamme sen lausuman jatkua, ja sitten myös poistamme lausumia niiltä osin kuin asia on tullut hoidetuksi. Samalla myös teemme eräänlaista valintaa — tämä valtion kokonaisuushan on niin monialainen, niin kuin kaikki tiedämme, että otamme sieltä joitakin tiettyjä asioita. Tässä puheenjohtajamme erinomaisesti kävi läpi, mitä asioita siellä nyt on ollut, enkä lähde sitä toistamaan, mutta tässä oli, niin kuin on tullut mainittua, käsittelyaikojen nopeuttaminen ja asuntopolitiikka.

Se, minkä tässä nyt mainitsen, joka ei vielä tullut erityisesti esille, on tämä nuorten syrjäytymisen asia, että kenellä on kokonaisvastuu siitä asiasta Suomessa. Tietysti joku voisi sanoa, että no, vanhemmilla, mutta me emme nyt tarkoita mikrotasoa, vaan tätä valtionhallinnon tasoa, ja meillä on nyt päätetty, että kokonaisvastuu on nimenomaan OKM:ssä, opetus- ja kulttuuriministeriössä, joka on samalla tietyllä tavalla nuorisoministeriö, mutta erit-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

täin tärkeätä on tässä tietysti yhteys myös esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan, jolla esimerkiksi mielenterveysasiat ja muut ovat esillä. Eli tällä tavalla tämä on aika laaja kertomus.

Haluaisin tässä yhteydessä todeta, että mitä ihan siihen tilintarkastuskertomukseen siten varsinaisesti tuli, jonka me olemme täällä kyllä erikseen jo aiemmassa yhteydessä käsitelleet, niin siinä oli juuri niitä asioita, joista edustaja Hänninen täällä puhui. Eli oli ollut kasvussa huomautusten määrä verrattuna aikaisempiin vuosiin. Siitä oltiin selvästi oltu huolissaan, ja tähän huoleen on sitten tarkastuslautakunta yhtynyt. — Tässä tällaiset lyhyet kommentit. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.34 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Huomautan myös, että kristityt ovat maailman vainoituimmat ihmiset, joita suojele koskee.

Täällä tuli äsken väite syrjinnästä. Se on väite rikoksesta, joten se on poliisiasia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

17.34 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että debattia ei ole tarkoituksenmukaista varmaan tässä asiakohdassa avata, mutta haluan kuitenkin oikaista näitä väitteitä, joita minulle nimellä esitettiin. — Tässä meidän epäluottamuksessa ei ole kyse siitä, mihin äsken edustaja Hänninen ja aiemmin edustaja Räsänen viittasivat, eli siitä, että puhuisimme nimenomaan jostain tietystä uskontokunnasta, tässä tapauksessa kristityistä, ja siitä, että ei voitaisi ottaa kristittyjä Suomeen osana pakolaiskiintiötä. Itse asiassa valtioneuvoston yleisistunnossa tänään päätettiin, että nimenomaan 50 venezuelalaista ja 120 kongolaista otetaan osana pakolaiskiintiötä. Tämä on se päätös, joka on tehty, eikä siihen ole minullakaan mitään sanottavaa.

Se, mihin meillä on syntynyt epäluottamus, ja mistä tässä koko epäluottamuslauseessa on kyse, on se, että yhdenvertaisuusvaltuutetulle on syntynyt vahva oletama siitä, että ministeriön poliittinen johto on syylistynyt perustuslaissa kiellettyyn syrjintään, joka perustuu uskontoon. Kyse on siis siitä, onko toimittu vai eikö ole toimittu perustuslain mukaisesti. Yhtäältä siis tästä ja toisaalta siitä, että ministeri Rantanen ei ole toistuvista pyynnöistä huolimatta pystynyt selvittämään tätä asiaa uskottavasti. Siksi on niin, että meistä vaikuttaa hyvin selvältä, että ministeri ei ole ollut rehellinen sanoessaan, että uskonto ei ole ollut pakolaiskiintiön kohdentamisperuste, kun tämä on erikseen dioilla luenut, ja sitä on nimenomaan sisäministeriön dioilta saatu lukea, kun näitä on myöhemmin sitten julkisuudessa esitetty. Haluaisin siis, että kun puhutaan tästä epäluottamuksesta, niin myös ymmärretään ne premissit, joista sitä esitetään, ja tämä on se lähtökohta tälle meidän epäluottamuslauseelle.

Kun täällä viitattiin myös tähän pakolaiskiintiön määrään, niin se on kyllä ihan totta, että me esitimme vaihtoehtobudjetissa esimerkiksi sitä, että kun se tällä hetkellä on 500, niin me nostaisimme sen viisinkertaiseksi, eli 2 500:aan, jolloin varmasti voitaisiin saada vielä enemmän tänne niitä ihmisiä, jotka ovat hätää kärsimässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

17.36 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle Johanna Ojala-Niemelälle hyvästä esittelystä koskien hallituksen vuosikertomusta 2023. — Haluan myös sanoa pari asiaa edustaja Minja Koskelan esitykseen hänen ensimmäisessä puheenvuorossaan koskien edustaja Rantasta: Haluan, että huomioitte sen, että sisäministeri Rantanen on tehnyt ja tekee hyvää, vaativaa työtä turvallisuutemme eteen täällä Suomessa. Hän myös on saanut ja saa laajaa kannatusta ja luottamusta toiminnastaan suomalaisten taholta, kaikkien kansalaisten. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

17.37 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa herra puhemies! Lopuksi haluan kiittää tästä keskustelusta, mitä täällä on käyty tämän asian tiimoilta. — Otan vielä yhden yksityiskohdan tuosta meidän mietinnöstä:

Yksityistä pysäköinninvalvontaa on tässä talossa yritetty ratkoa jo omanakin aikani, varmaan lähemmäs parikymmentä vuotta, löytämättä siihen ratkaisua. Yksityisestä pysäköinninvalvonnastahan ei ole tällä hetkellä erityislainsäädäntöä, vaan oikeustila perustuu pitkälti oikeuskäytännössä omaksuttuun linjaukseen.

Lakivaliokunta esitti lausunnossaan hallituksen vuosikertomuksesta 23, että tarkastusvaliokunta ehdottaisi eduskunnan hyväksyttäväksi tämän kannanoton, jossa edellytetään hallituksen kokonaisvaltaisesti selvittävän yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntelytarpeita sekä ryhtyvän selvityksen perusteella toimenpiteisiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelemiseksi ja hallituksen esityksen antamiseksi eduskunnalle.

Valiokunta yhtyi tähän lakivaliokunnan esitykseen ja ehdottaa tämän vuoksi eduskunnan hyväksyttäväksi kannanottoa yksityisen pysäköinninvalvonnan oikeustilan selvittämisestä. Toivoisin kyllä, että tähänkin löydettäisiin sitten ratkaisu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Vahvistamatta jääneenä palautunut laki tupakkalain muuttamisesta (HE 38/2024 vp)

Vahvistamatta jäänyt laki VJL 1/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2024 vp

Yksi käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Yhden käsittelyn asiana esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsiteltävänä on vahvistamatta jäänyt laki, joka perustuslain 78 §:n mukaisesti voidaan joko hyväksyä asiasisällöltään muuttamattomana tai hylätä. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 20/2024 vp, jossa valiokunta ehdottaa, että vahvistamatta jääneenä palautunut laki hylätään. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahvistamatta jäänyt laki koski niin sanottuja nikotiinipusseja ja muita savuttomia nikotiinituotteita. Syynä pre-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

sidentin lain vahvistamatta jättämiseen oli se, että savuttomien nikotiinipussien sallittuja makuja koskeva sääntely olisi saattanut suosia yhtä yksityistä yritystä. Lain mukaan savuttomista nikotiinituotteista olisi kielletty tunnusomaiset tuoksut ja maut lukuun ottamatta mentolin, mintun, teen, inkiväärin, rosmariinin ja puun makuja. Asian taustoja on kuvattu monella tavalla hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä, joka asiaa koskee.

Arvoisa puhemies! Näiden savuttomien nikotiinituotteiden osalta on nyt valmisteilla uusi hallituksen esitys, jossa valiokunnan saaman selvityksen mukaan tullaan turvaamaan reilu ja avoin kilpailu sekä yrittäjien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu. Perustuslain 78 §:n mukaan vahvistamatta jäänyt laki on valiokunnan annettua siitä mietintönsä hyväksyttävä asiasisällöltään muuttamattomana tai hylättävä eduskunnan täysistunnossa yhden käsittelyn asiana äänten enemmistöllä. Siksi valiokunnan päätösehdotus onkin, että eduskunta hylkäisi vahvistamatta jääneenä palautuneen lain.

Olemme asiaan hyvin seikkaperäisesti tutustuttuamme tulleet siihen tulokseen, että on myöskin hyvä mahdollisimman nopeasti kiirehtiä hallituksen valmistelua. Mitä nopeammin valtioneuvosto tämän esityksen tänne uudelleen saisi, sitä parempi, koska on tärkeä korostaa sitä, että saatettaisiin tupakkalain sääntelyn piiriin nämä nikotiinituotteet, nimenomaan lasten ja nuorten terveyden turvaamiseksi.

Vahvistamatta jääneessä laissa nikotiinituotteiden nikotiinirajaksi säädettiin 16,6 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta. Eduskunta hyväksyi vahvistamatta jääneen lain käsittelyn yhteydessä lausuman, jossa muun muassa edellytettiin, että erityisesti jos muissa maissa säädetään Suomea alhaisemmat nikotiinipitoisuuden rajat tai tiukemmat makuainerajat tai lisäainerajoitukset, tulee sääntelyä tältä osin yhdenmukaistaa.

Kun kuulumme tästä esityksestä, sen yhteydessä valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että uutena tietona Ahvenanmaan maakuntahallitus on pyytänyt lausuntoja 7.10.24 mennessä lakiluonnoksesta, jonka mukaan Ahvenanmaalla nikotiinipusseissa saisi olla nikotiinia enintään kymmenen milligrammaa. Valiokunta korostaa, että uuden lakiehdotuksen valmistelussa tulee ottaa huomioon ajantasaiset tiedot kyseisiä nikotiinituotteita koskevas- ta lähialueiden säädösvalmistelusta. Tähän liittyen jo aikaisemmassa valiokunnan mietinnössä oli tätä koskeva lausuma. Näin ollen valiokunta ehdottaakin uuden hallituksen esityksen laatimisen kiireellisyyteen ja lähialueiden säädösvalmistelun huomioon ottamiseen liittyen lausumaa, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee savuttomia nikotiinituotteita koskevan uuden hallituksen esityksen kiireellisesti siten, että valmistelussa otetaan huomioon ajantasaiset tiedot kyseisiä nikotiinituotteita koske- vasta lähialueiden säädösvalmistelusta.”

Tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.43 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tästä asiasta puheenvuoron, koska tämä on hyvin erikoinen tapahtuma. Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsen, ja ryhmäni vakituiset jäsenet ovat hienolla tavalla tiiviisti kokouksissa mukana jatkuvasti, joten aika harvoin itse käyn niissä kokouksissa, mutta seuraan tietenkin sitten tätä tilannetta, mikä siellä on.

Tasavallan presidentti muodollisesti hoitaa tämän kirjeen eduskunnalle, ja me sitten täällä peruutamme tämän lain. Mutta se, miksi minusta tämä on erikoista, on tietenkin se

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

syy, jonka tuossa valiokunnan puheenjohtajakin mainitsi, eli epäily siitä, että tässä laissa olisi suosittu tiettyä yritystä. Nyt se kysymys kuuluu: miten tällainen laki on voinut läpäistä sen poliittisen prosessin, joka meillä kuitenkin hallituksen esityksissä on? Sehän on lähtenyt tietenkin sieltä sosiaali- ja terveysministeriöstä, se on esitelty sitten, se on hyväksytty valtioneuvostossa, se on tullut tänne eduskuntaan, se on läpikäynyt lähetekeskustelun ja huolellisen ja perusteellisen käsittelyn sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja sitten on kuitenkin päädytty tällaiseen ratkaisuun, mikä tässä on nyt todettu selvästi epäilyksen alaiseksi ja virheelliseksi, ja sen takia valmistellaan uusi laki.

Minulla on siitä nyt oma tulkintani, ja se menee tietysti jonkun verran pelkästään tämän lain alueen ulkopuolelle. Viime kaudella kuuluin itse hallitusrintamapuolueisiin, ja nyt sitten olemme oppositiossa, mutta nyt näyttää tällä hetkellä siltä — olen havainnut sitä vähän muissakin valiokunnissa ja jaostoissa — että halutaan pitää niin millintarkasti tai pilkuntarkasti kiinni hallituksen esitysten sisällöistä, että esimerkiksi ihan se asiantuntijoiden kuuleminen ja järkiperäinen keskustelu, mitä valiokunnissa käydään ja missä näytetään, että on tiettyjä puutteita ja ongelmia jossakin laissa, ei sitten hallituspuolueiden taholta tunnu mahdollistavan sitä, että siellä tehtäisiin korjauksia. Se on minulle tietysti itsestäänselvää, että hallituspuolueiden näkemys tässä parlamentaarisessa järjestelmässä viime kädessä voittaa ja se hallituksen tahto tulee, mutta kyllä sanoisin, että viisas, järkevä politiikka siellä valiokunnissa olisi sitä, että on tietynlaista joustovaraa, kun tällaista käy ilmi, koska nämä asiathan tulivat ymmärretyiksi jokaiselle jo siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä. Eli tämän asian ei olisi pitänyt päästä näin pitkälle. Sittenhän tästä myöhemmin käytiin laajaa keskustelua, että mistä tämä oikeastaan oli lähtöisin.

Tämä on minusta huolestuttava tilanne. Vaikka meillä nyt tehdään valtionalouden sopeutusta ja kyselytuntiinkin viitaten ilmapiiri on hetkittäin aika kireä, niin kyllä valiokunnissa pitäisi pystyä lait kunnolla käsittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä valiokunnan puheenjohtaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

17.47 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tämä tietysti on sillä tavalla outoa lainsäädäntöä, että ensinnäkin me saimme nikotiinipusseja kieltävää lainsäädäntöä, tai ylipäätään lainsäädäntöä koskien sen sallimista tietyin rajoituksin, eduskuntaan vasta aivan kevään loppuksi. Ja kun sitten kuluneen vuoden kesäkuun aikana valiokunta tätä kokonaisuutta käsiteli, niin oli jo selvää, että me ollaan aika pahasti myöhässä. Sitä edeltävän vuoden alussa nämä nikotiinipussit olivat Suomessa kiellettyjä, ja nyt me ollaan tilanteessa, jossa nikotiinipussien säätämiseen joko rajatusti sallituiksi tai täysin kielletyiksi meni hallituksen kokoonpanossa pitkälti yli vuosi aikaa. Tämä on aika surullinen juttu sen takia, että me kasvatetaan nyt sellaista sukupolvea, joka on tottumassa nikotiinipussien käyttämiseen, ja kysymys on, onko se tarkoituksenmukaista ja järkevää.

Tässä tilanteessa kesäkuussa käytiin myöskin poliittista keskustelua siitä, millä tasolla tätä sisältöä pitäisi muuttaa. Valiokunnan ongelma on aivan julkisesti katsottujen lausuntojen pohjalta se, että tupakka-asiamies ja päivittäistavarakauppa kannattivat tätä silloista esitystä sellaisenaan, ja kaksi asiaa nousivat siitä yli kaiken: onko järkevää Suomessa säätää näin monta makua, ja onko toisaalta järkevää nostaa tätä nikotiinirajaa 16,6:n tasolle, koska valiokunnan tietoon tuli, että Ruotsissa tasoksi on suunniteltu 12 ja muistaakseni Tanskassa yhdeksän? Tässä lähtökohdassa katsottiin, että nämä Suomen luvut tulevat ole-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

maan todella korkeat. Tämä prosessi on jo edennyt hirveän hienosti parlamentaarisesti siksi, koska tämä prosessi myöskin Pohjoismaiden neuvoston tasolla on jo edennyt siihen, että Pohjoismaiden neuvosto on kiinnostunut tästä, pystyttäisiinkö tässä tekemään yhteistyötä. Oma huoleni tässä kaikessa on se, miltä tämä näyttää ulospäin. — Tulen sinne, arvoisa puhemies. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Todennäköisesti näiden makujen määrään ei olisi kiinnitetty erityistä huomiota, ellei kehysriihestä olisi tullut erästä uutista, joka oli tietenkin koko kansan tiedossa. Mutta selväähän oli se, että myös täällä eduskunnassa tälle lopputulokselle suoraan hymähdeltiin. Kysymys oli siitä, että kehysriihestä mediaan tuli mainintoja, että kehysriihen yhteydessä oli tehty sekä näitä vaikeita ja isoja päätöksiä että myöskin hyvin yksityiskohtiin meneviä päätöksiä, ja kotimaisen yrittäjyyden turvaamiseksi ja kasvutoimeksi oli kaiketi katsottu sitten se, että näitä nikotiinin makuja sallittaisiin useita. Muistan jo kehysriihen illalta, että sitä ihmeteltiin, voiko tämä todella olla totta, että näitä makuja siis kehysriihen päätöksenä tuodaan käsittelyyn, ja pitää muistaa, että silloin koko hallituksen esitystä ei ollut vielä edes olemassakaan.

No, se tiedetään, mistä nämä nikotiinipussien maut sitten loppuviimeksi tulivat. Se kävi selväksi varmasti osalle jo silloin kehysriihen jälkeen, mutta se kysymys demokratiassa on, miksi siihen meni kahdeksan kuukautta, kunnes viimeisetkin tajusivat tämän. Siis huhtikuusta marraskuuhun meni, kahdeksan kuukautta, että tajuttiin, voiko Suomessa sittenkään toimia näin. Totta kai monet ihmettelivät tätä jo silloin, kun tämä esitys oli täällä käsittelyssä. Eikä se liene yllätys monellekaan kansanedustajalle, että tätä paheksuttiin jo silloin. Mutta tässä meni kuitenkin esittelevältä ministeriltä marraskuuhun asti ennen kuin hän huomasi, että tällaista esitystä ei vain voi viedä eteenpäin. En tiedä, oliko presidentti sitten aktiivinen vai tuliko ministeri lopulta tähän tulokseen, mutta sen jälkeen tästä irrotettiin nämä maut.

Kun sitten katsotaan tätä esitystä, niin toinen surullinen käänköpuoli on tässä nikotiinipussin milligrammarajassa. Jos Ahvenanmaa nyt säätää tämän milligrammarajan kymmenen pussia kohti — vähän erilainen logiikka kuin meillä, mutta käsittääkseni se vastaisi noin 12:ta — niin meillä olisi Ahvenanmaalla eri nikotiinipussin pitoisuusmäärä kuin täällä mantereella, ja me ollaan nyt jo luettu julkisuudesta, että hallitus on kiireellä tehnyt tämän poliittisen sopimuksen, miten tämä nikotiinipussidiili nyt tässä viedään eteenpäin. Kas kas: kaiken sen kuulemisen jälkeen, jota valiokunnassa kuultiin, se nikotiinipussin milligrammamäärä suhteessa grammaan on yhä esityksessä tulossa 16,6:n pohjalle. Kun valiokunnan keskustelussa olemme hyvin tarkkaan käyneet läpi, mistä mikäkin toive ja tarve ja kritiikki tai kannatus jollekin tulee, niin on pakko sanoa, että ei meillä ole 16,6 milligramman nikotiinipussin rajan kannattajia tässä maassa muita kuin sattumoisin ne samat tahot, jotka valiokunnassa kannattivat myös näitä esityksiä siitä, että lähtökohdaksi otettiin, että tämä milligrammaraja voisi olla 16,6 ja näitä makuja voisi olla näin monta: tupakka-asiamies ja päivittäistavarakauppa tätä tukivat.

Nyt on myös esitetty, arvoisa puhemies, että miksi pitäisi suostua päivittäistavarakaupan vaatimukseen 16,6 milligrammasta. Onko se yhtään erilainen kysymys kuin tämän yksittäisen yrityksen tukeminen? Onko päivittäistavarakaupan tukeminen sallittua vai ei? Aika isoja eettisiä kysymyksiä täällä pyöritetään, kun puhumme näistä nikotiinipusseista. Mutta selvää on, että sellaista kannatusta lausuntokierroksella tälle ehdotukselle ei tule, ja käydään jälleen sama toisinto läpi, mistä tulee seuraavaksi tämä 16,6:n raja, joka mahdollisesti erottaa Suomea ja Ahvenanmaata niin, että pitoisuusmäärät ovat mantereella erilai-

Pöytäkirja PTK 124/2024 vp

set kuin saarella. [Puhemies koputtaa] Tämä on hyvä tässä vaiheessa jo tiedostaa. Sen takia on merkitystä sillä, mistä tulee se edunvalvonta, joka johtaa sitten sekä hallituksessa että eduskunnassa näihin päätöksiin.

Tämä on minusta karmea tarina siitä, että tällä tavalla ei pitäisi toimia. Jos ette ole presidentin kirjettä lukeneet tästä asiasta, niin kannattaa lukea. Se on varmasti poliittista historiaa, [Puhemies koputtaa] joka saa meidät kaikki kyllä vetämään eleemme ja ilmeemme aika vakaviksi, että tällaisen ruljanssin olemme saaneet aikaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.54 **Aki Lindén sd:** Käytän tosi lyhyen puheenvuoron ja kiitän valiokunnan puheenjohtaja Kiurua tästä äskeisestä puheenvuorosta ja totean, että tässä aihepiirissä on menossa tosi raaka lobbaus, jossa olisi syytä olla tarkkana ja pysyä ryhdikkäänä ja rehellisenä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen lain hylkäämisestä. Lain käsittely yhden käsittelyn asiana päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

5. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (Purra ja Rantanen)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 5/2024 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 29.11.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari